

ONZE VOGELS

42e jaargang no. 3, maart 1981

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), B.J. Bos, A. Dommerholt,
J.J. Krol, A.J.F. Lammerse, E.J. Lensink,
Joh.M. van Pelt, D.J. Prinsen en A.F. Smit.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: (wnd.) G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag.
Commissaris: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalisen, telefoon (05293) 12 57.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a,
9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.
District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8,
8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.
District Gelderland: wnd. P. Vierhuis, Evertsenlaan 62,
3843 EM Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2,
5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640-3 50 07.
Geopend: 08.00 tot 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (05100) 6 60 37.
Tropen, parkieten etc.:
G. v.d. Meijden, Kempenlandstr. 27, 5283 CX Boxtel,
telefoon (04116) 7 45 29.
Zangkanaries:
Mevr. C. v.d. Toorn, Zeilstraat 58, 2586 BE Den Haag,
telefoon (070) 55 98 14.

ONZI

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hiernonder genoemde bedrag.

België: Bfr. 450,—, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 40,00, bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wilt ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend.

Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wend men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

G.J. Althuis, Zevenhuizen 5,
9064 DE Oudkerk, telefoon (05103) 27 18
Contributie f 20,— per jaar, entree f 5,—

Gras- en Grote parkieten

J.M. Lupsan, Mosterdhof 168,
6931 AS Westervoort, telefoon (08303) 87 80
Entree f 5,—

Insecten- en vruchtenetende vogels

E.M. Wessels, Meijenhage 87,
3085 CG Rotterdam, telefoon (010) 81 09 73
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

Japanse meeuwen

A. Kok, Pals 29,
6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58
Contributie f 15,— per jaar, entree f 5,—

Vorm- en Postuurkanaries

J.H. Wiersma, Brinkstraat 53,
3881 BP Putten, telefoon (03418) 18 80
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

Zebravinken

J.G.J. van Valkenburg, Auriollaan 88,
3527 EX Utrecht, telefoon (030) 93 12 18
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 30,00 per kalenderjaar. Overmaking, bij vooruitbetaling, op gir 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnement OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

Vogels

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

J.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere richtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de N.B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels“, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod“.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 3322 LK Leiden.

KLEURKANARIES aan: W.C. Oonk, Bergweg 37, 7242 EP Lochem.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: A.P. Koois, Molenweg 9, 4505 PM Zuidzande.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis,

St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANESE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Meijenhage 87, 3085 CG Rotterdam.

GRASPARKIETEN aan: H.W.J. van der Linden,

Averbodestraat 72, 5921 ES Blerick.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 21 april 1981

IN DIT NUMMER

	pag.
Vijg-parkieten	100
De Satinet	107
De merel	109
De zieke vogel	111
Kweken met kleurkanaries	112
Grasparkieten allerlei	114
Draadkorfjes	116
Pietpraat over de Gibber Italicus	116
Caroteen	117
Zomertijd	117
De volière van de maand	118
De Ornaator	120
De wijze Pelikaan	123
Ooit wel eens aan zomerbollen gedacht	124
Middelste vergeetmijnniet	125
Het kweken met Europese vogels	126
Japane meeuwen voor beginners	127
Edelzanger maal geelstuitedelzanger	129
Het geslacht Gleopelia	130
Vraag en aanbod	137
Korte berichten	139
NBvV Boekenservice	148

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Fauna metaalwaren b.v.	107
CéDé Vogelvoeders b.v.	108
Henk van Os, F. Thijssen Mill	110
Conditio, 't Holthoes	114
De Vogelspecialist, Fish and Birdshop Holland	115
Superpreen, Zomer en Keunig	134
Leo Pharma	136
Sabri Pet Supplies	138
Fauna metaalwaren b.v.	139
Fauna, Siem van 't Hart,	
Edelchemie Panheel b.v.,	
W. Roupe van der Voort	140
Tovo, Orni-Mondo	141
Kasper, Bird Love	142
Vogelhandel Rein van der Veen, Animal	143
Witte Molen	144

Foto voorplaat: Vijg-parkiet
Vogelpark Walsrode/Horst Müller

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 62 29 22

Tekst: Dr. C. Billet

Foto's: Vogelpark Walsrode/Horst Muller

VIJG-PARKIETEN

Onder deze benaming, die ook internationaal aanvaard werd, Engels: Fig-parrots, Duits Feige-Sittiche, valt een beperkte groep van kleine tot middelgrote papegaaiaachtigen, voor komend voornamelijk op Nieuw Guinea en enkele aangrenzende eilandjes, met slechts 1 soor aanwezig in het Noord-Oosten van Australië. Hun grootte is te vergelijken met de Agaporniden bij het geslacht Oropsitta, met ongeveer die van Muisparkieten bij het geslacht Psittaculirostris.

Psittaculirostris desmarestii

Zij hebben de korte gedrongen bouw van de grotere papegaaien, maar niet de lengte, ze leven in het woud en het zijn echte boomvogels, vandaar hun zware snavel en kop in verhouding tot de rest van het lichaam, hun zeer krachtige greep van de poten, werkelijk opvallend en hun muisachtige bewegingen, heen en weer schietend over de boomtakken. Hun benaming danken zij aan het verorberen van wilde vijgen, die in allerlei rijpingsstadia in hun woongebied voorkomen, waarvan ze stellig de zaadjes opeten volgens natuurwaarnemingen, het vruchtvlees vaak later vallen.

Daarnaast nemen ze ongetwijfeld ook allerlei andere zaden en besser bloemdelen en nectar, alsmede kleine insecten en larven. In de liefhebberij worden ze beschouwd als zeldzaamheden en men vindt nauwelijks literatuur over hen noch over hun voorkomen en gewoonten in hun leefgebied noch over opgedane ervaringen in de volière. Zeker is, dat ze erg verwant zijn met Lorie's. Ik ben de redactie van dit blad dankbaar, voor haar verzoek aan mij u over mijn ervaringen met deze fascinerende papegaaitjes te berichten. In de jaren '76 tot '78 kwamen beperkte importen van deze groep naar Europa en ook dit jaar 1980 zag ik nog een importzending van Desmarest.

Geïmporteerd werden Desmarest, Salvadori en Edward-Vijgparkieten,

Psittaculirostris salvadorii

alle behorend tot het geslacht *Psittaculirostris*, alsmede Double Eyed Opositta, het dubbeloog-vijgparkietje. Alleen in Walsrode heb ik één vrouwelijk exemplaar gezien, van de wel mooiste soort van deze groep, de Oranjeborst-vijgparkiet.

Psittaculirostris

Dit geslacht omvat de Salvadori, de Desmarest en Edward Vijgparkieten, die alle drie geïmporteerd werden.

Met hun krachtige snavels, hun korte afgeronde staartjes, hun plumpe bouw en verlengde sierveren aan de oorstreek behoren zij tot de meest begeerde en meest opvallende van alle fraaie papegaaitjes. Ze herinneren in hun bewegingen en gedrag sterk aan Lorie's.

Naast de opvallende sierborstel aan het oor is veel meer de veerformatie kenmerkend als de kleur. Ik zal u uitgebreide beschrijvingen van het verenpak besparen, alsmede een droge opsomming van al die spaarzame natuurwaarnemingen, die in wezen nauwelijks bijdragen tot onze kennis van deze Vijgparkieten en moge daarvoor verwijzen naar de handboeken.

Psittaculirostris salvadori

De Salvadori Vijgparkiet, vernoemd in 1880 naar de Italiaanse Graaf, die 490 soorten van Nieuw Guinea beschreef, hoewel hij er nooit geweest was.

De Salvadori bewoont de regenwouden van de Noordkust van Nieuw Guinea. Deze heeft een opgewekt en levendig karakter, een 'stoute' kop en de meest opvallende veerformatie van allen. Een groene vogel, veel

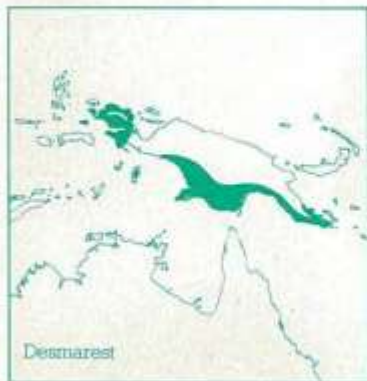
Psittaculirostris edwardsii

mooier als de afbeelding in Forshaw, u moet hem eens zien in vol zonlicht met de schitterende reflecterende groen en blauw tinten van de kop, de prachtige rode borstband bij het mannetje, vervangen door het zachte hemelsblauw bij de pop en de magnifieke verlengde gele oortooi bij de man, iets minder krachtig bij de pop. Vrijwel alle Vijg-parkieten worden als zeldzaam beschouwd, maar men bedenke wel, dat deze vogels, die in kleine groepjes, alleen in het gebladerde van de boomtoppen voorkomen, zeer gemakkelijk overzien worden.

Psittaculirostris desmarestii

Deze komt op de vogelkop van Nieuw Guinea en enige eilandjes voor, heeft een vrij klein verspreidingsgebied, bezit echter het lieflijkste verenpakje van dit geslacht, uitgevoerd in zacht oranje en blauw. Ook voor deze geldt, dat hij in feite veel mooier is, als de afbeelding in Forshaw's boek.

Prachtig is de kop van deze vogel, de Engelsen noemen hem de Goudhoofd-Vijgparkiet. Voorhoofd bruin en achterhoofd oranje van een zeer fijne kwaliteit, soms afgegrensd door een bandje Mauve-blauw. Onder het oog bevindt zich een plekje hemelsblauw en de wangen en hals zijn lichtgroen met wisselend oranje. Er is een blauwe halsband, die de overgang naar de wijnkleurige borst markeert. Alle *Psittaculirostris* hebben zwarte snavels en rood-bruine ogen. Bij de *Desmarest* is bij volwassen vogels het geslachtsverschil moeilijk vast te stellen. Ik zag twee zendingen van deze vogels, beide waren niet dezelfde variëteit, maar kon nauwelijks

102

mannen en poppen onderscheiden. Gezegd wordt, dat de poppen een minder oranje, maar meer groen-oranje wang hebben, terwijl ook de blauwe plek onder het oog minder markant zou zijn.

Zolang er echter geen succesvolle broedparen gevormd zijn, zullen we weinig zekerheid hebben over de uiterlijke kenmerken van mannen, poppen en jonge vogels. Evenmin zal ons duidelijk worden op welke leeftijd de vogels teelbaar worden en wanneer de vogels het jeugdkleed omwisselen.

Forschaw vermeldt 6 variëteiten van de *Desmarest*, alle onderling gering verschillend, b.v. kan de wangkleur geel-oranje of geel worden, soms oranje met groene stippen. Ook de *Desmarest* is een woudbewoner, die opgemerkt werd, hangend aan vijgentrossen. Zijn vlucht zou snel en direct zijn. Ook is er een observatie, die meldt, dat meerdere *Desmarest*-Parkieten meerdere nestholten in één grote boom bezochten, suggererend de mogelijkheid van koloniebroed.

Psittaculirostris edwardsii

De Edward Vijgparkiet. Vaak wordt deze beschouwd als de mooiste Vijgparkiet. Ongetwijfeld zijn de mannen van begeesterende schoonheid met hun feirode borst en buik. De hals eveneens rood met over de borst een brede blauw-zwarte band. De oorstreek bestaat weer uit gele veertjes, die opvallend lang zijn, van daar de Duitse naam 'Schmuck-Ohr Papagei'. Ook de oogstreek is opvallend. Er zijn rode irissen en een zwarte oogband verbindt beide ogen via het achterhoofd, de groene kop zo duidelijk afgrenzend. De poppen heb-

ben een geelgroene borst en buikpartij terwijl de borstband breed en donkerblauw is. De jongen zijn als de poppen, maar te onderscheiden doordat de wangen geel zijn merood, de oorstreek groengeel is er de iris bruinrood. Wanneer de borst buikpartij van jonge mannen roodkleuren is niet bekend, maar drie maanden na ontvangst van een importzending, zag ik meerdere jonge mannen rode veertjes op de buik krijgen, zodat ik het wel mogelijk acht dat dit rond het eerste levensjaar is. Natuurwaarnemingen spreker van een ongewone woudbewoner vaak solitair waargenomen, vlot be wegend door de bovenste buitenste takken van bomen.

Het geslacht Opositta

Dit is het tweede geslacht hetwelk tot de vijgparkieten gerekend wordt. Ze verschillen in enkele opzichten van het vorige geslacht. Zo ontbreker sierveren aan de oorstreek en is de neus-regio onbevederd. Het zijn echter even gedrongen, stevige papegaaitjes als de vorige met naar verhouding krachtige snavels en koppen. Van de dubbeloog Vijgparkie beschrijft Forshaw acht variëteiten waarvan er drie in Noord-Oos Australië voorkomen, de *Marshall Macleanyana* en *Coxenii*-variëteit. De overige komen vrijwel langs de gehele kust van Nieuw Guinea voor.

De Opositta-gulielmiterti

Of de Oranjeborst-Vijgparkiet kom in zeven variëteiten voor. Hieronder bevinden zich de mooiste aller Vijgparkieten. Sommigen dragen terecht de naam van Maskerpapegaaitjes (*O.G. Suavissima*), aangezien een smalle witte wangvlek tussen twee

zwarte velden ingebed wordt, boven het voorhoofd tot rond de ogen, onder de hals-regio. Ze zijn waargenomen tot een hoogte van 500 meter vrij sporadisch verspreid, maar mogelijk vaak overzien. Ze vliegen snel en direct, meest in paren of kleine groepen, lawaaiig en aandacht trekkend onder de boomtoppen. Als ze zich voeden geschiedt dat rustig en onopvallend. Helaas zijn deze nooit geïmporteerd, alleen Walsrode bezit één vrouwelijk exemplaar.

De Opopositta-diophthalma variëteiten zijn zeer fraaie vogels, die hun naam Dubbelloog-Vijgparkiet danken aan het feit, dat door de vaak zes kleuren rond het oog, de indruk van een Dubbelloog gesuggereerd wordt. Hier zijn slechts enige kleine importen geweest van één variëteit, de O. Diophthalma-diophthalma. Hun verspreidingsgebied is wat ruimer als van de Oranjeborst. De onderlinge verschillen in variëteiten zijn gering maar wel opvallend. Het mannetje is rood op voorhoofd en wangen, heeft een blauwe oogstreep

voor het oog, aan de wangzijde is er een duidelijke paars-blauwe band. De flanken en borstzijde zijn geel, soms nauwelijks opvallend. De poppen hebben de wangen zacht bruin-rose. Ze komen tot grote hoogte voor n.l. 1600 meter. Uit Australië zijn wat uitgebreide natuurwaarnemingen afkomstig. Forshaw zelf telde wel eens een slaap-boom met 200 exemplaren erin. De Coxenii variëteit geldt in Australië als zeldzaam. Ze voeden zich met bessen, vijgen, zaden, nectar, insecten en larven. Slechts een deel wordt verorberd,

VIJG-PARKIETEN

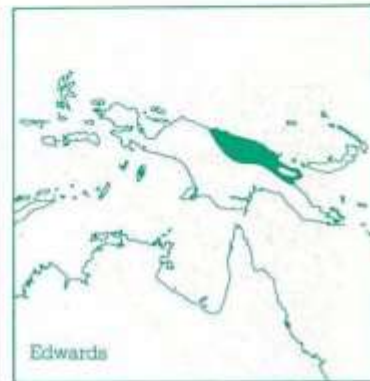
de rest valt op de grond. Forshaw zelf zag de zaadjes uit de vijgen eten, niet het vruchtvlees. Ook zag men hen nectar zuigen uit bloesem in gezelschap van Lori's. Een verrot stuk hout werd opgehakt op zoek naar larven waarschijnlijk. De broedtijd valt in maart in Noord Irian en in augustus in Zuid Irian. Ze hakken hun nestholtes zelf uit in horizontale- maar ook verticale boomtakken. Meerdere gaten werden vaak geproduceerd. Beide ouders voerden de jongen en de man voert de pop in de broedtijd. De jongen kleuren waarschijnlijk voor het eind van het eerste jaar.

Opgedane ervaringen

In het voorjaar van 1978 ontving ik enige exemplaren van de Dubbelloogvijgparkiet en de Salvadori's. De eerste moeilijkheid was ze te voeden. Aanvankelijk aten ze alleen appel en banaan en weigerden verder alles. Ik maakte dit dan fijner en vermengde het met bruinbrood, honing en Protifar. Af en toe wat Gistocal. Door de honger gedreven aten ze al snel dit mengsel volledig op. Van alle Vitamines gaf ik alleen wat Vitamine B12, omdat ik dit beschouw als een van de belangrijkste. Binnen een week waren ze gek op dit basisvoedsel en zag men ze duidelijk opfleuren. Het was toen niet meer nodig alles fijn te verdelen. Zonnepitten leerden ze in verloop van enige weken, vooral via de gekiemde zaden ook eten. Klein zaad werd eigenlijk nauwelijks gewaardeerd, spaarzaam wat hennep, ook na jaren niet. Wel werden ze gek op alle gekiemde zaden, waar doorheen een goed eivoer werd vermengd. Ook onrijpe mais werd gaarne genomen, geweekte trosgierst en sinaasappel. Lijsterbessen werden gaarne genomen, maar Rozebottel weigerden ze. Een Lori-pap heb ik hen niet gegeven, maar Bisschoff (A.Z. Juni '78) schrijft, dat dit gaarne gedronken wordt. Bij hem namen ze geen honing en geen si-

naasappel, wel graag gekiemde tarwe.

In het algemeen vind ik, dat deze vogels goed om te wennen zijn aan ander voedsel en ook vrij snel een breed scala van voedsel verorberen. De vogels waren aanvankelijk in kooien van 120 x 60 x 60 gehuisvest. Toen hier nestkastjes ingehangen werden waren de Salvadori's binnen 1 uur erin verdwenen en kon men slechts uiterst omzichtig nog af en toe 1 exemplaar er buiten aantreffen. Bij het minste gerucht of schrik verdween de vogel dan in het nestblok. De maten van mijn blokjes waren 12 x 12 x 30 met een ingang aan de zijkant, ze werden horizontaal opgehangen. Aan de opgewekte geluidjes, die de Salvadori's in de blokken produceerden, was duidelijk dat de vogels er erg mee in hun schik waren. De Salvadori-mannen toonden al gauw hun baltsgedrag, met alle veren van kop en nek opgezet en de kop hoog geheven, ze leken dan nogeens tweemaal zo zwaar, benaderden ze al springend en wippend de pop. Hier moet ik even op ingaan. De Vijgparkiet

kieten zijn in hun bewegingen allergegrappigste vogels. Ze doen aan Pinquins en Lori's denken. Ze bewegen zich liefst links-rechts, ik zeg altijd zigzag. Zo gaan ze langs de volière-gaas, nooit rechthoekig, maar als een zigzagsteek naar boven, maar ook op de stok lopen ze met de kop naar links, dan rechts van de stok en hetzelfde als ze springend zich over de stok voortbewegen. Ik heb zelfs gezien dat eentje van de zitstok opsprong om na een omwenteling van 180° in één sprong weer op hetzelfde punt te belanden. Vaak maken ze opwaartse

Opopsitta guillemuterti

Opopsitta diopthalma

springbewegingen, maar laten op het laatste moment echter de zistok niet los. Ook zag ik ze naast de stok en onder de stok hangen en deze ongehoorwaardige en snelle acrobatiek, van stevige korte vogels, bewijst hoe sterk hun poten moeten zijn.

Maar keren we terug tot de Salvadori's. In de tweede maand na aankoop had ik twee bevruchte eieren, helaas ging dit verloren. Aangezien de vogels bijna altijd in de blok verbleven, was controle nauwelijks mogelijk. Toen ik gezien het levendige karakter van de import-vogels en de zomerse temperatuur buiten, besloten had ze in de buitenvolière te plaatsen, werden deze twee eieren ontdekt. De vogels wilden toen niet meer broeden.

Opvallend was dat eenmaal buiten geplaatst in vluchten van 5 meter lang, binnen korte tijd de schuwheid dermate verdween, dat men de vogels tot op 1½ meter kon naderen. Het vluchten in de broedblokken verdween geheel. De gehele zomer verbleven de vogels buiten, aanvankelijk bijeen, maar toen ik een man zwaar gebeten en beschadigd dood op de grond vond en al eerdere vechtpartijen had waargenomen bij toenemend baltsgedrag besloot ik de paren afzonderlijk te huisvesten. Nog driemaal heb ik sindsdien bevruchte eieren gehad, altijd twee stuks en driemaal broeden de hennentrouw. Alle eieren kwamen uit, maar de jongen stierven binnen enige dagen en werden niet gevoed. Duidelijk is wel dat de vogels zich snel aanpasten en dat ze heus wel tot voortplanting over wilden gaan. Het lijkt alsof we toch een stukje in de voedingsketen missen, een zeer gewenst voedsel om de jongen groot te brengen, want ook andere deskundige en internationaal bekende kwekers hebben nog geen broedresultaten gemeld.

De Dubbeloogjes daarentegen waken veel minder verwachtingen. Ze waren in kooien wel veel minder schuw en kropen bij nadering niet in de nestblokken weg. Het waren opgewekte, levendige, maar in het geheel niet bange papegaaitjes. Baltsgedrag werd in de kooien niet waargenomen. In mei 1978 werden ze in de buitenvolière geplaatst en nu nam

VIJG-PARKIETEN

de activiteit snel toe. In juli zag ik een paartje altijd samen en meermalen voerde de man de pop. De paring werd meestal pas uitgevoerd, nadat de man meerdere malen de pop 'overvlogen' had. In duikvlucht schoot hij dan op de pop af, die zich ijlings terneer drukte, waarop hij verder vloog. Dik kan duidelijk gezien worden als een voorspel tot de paringsacte, die enige tijd later meestal volgde. Zeer opvallend was het 'gele vlag' symptoom.

Het mannetje toont bij het baltsen voortdurend de gele zijanten van de borst door een vleugel te heffen. Normaal is dit geel-sigitaal nauwelijks zichtbaar maar bij opwindning siert het de vogel als twee geweldige gele vlammen, plots opgelaaid, die de vogel werkelijk ineens veranderen. Er werden twee eieren gelegd, op 6 en 8 augustus en op 28 augustus waren er twee naakte jongen. Op 3 september hadden ze wit dons en bedroeg de grootte 6 cm. Man en pop beide voeden de jongen, terwijl in de parings- en broedtijd de man het popje voerde. Alleen de pop heeft gebroed.

Op 29 september geleken de jongen vrijwel geheel de pop. Omdat het boombewoners zijn, plaatste ik enige takken in de nabijheid van het nestblok, opdat de jongen gemakkelijker naar buiten konden komen. Vanaf dat ogenblik werd de voedselopname door de ouders verminderd, ik dacht om de jongen te dwingen het nest te verlaten. Op 4 oktober, ongeveer 38 dagen oud, verliet één jong het nest, het ander werd een dag later dood in de blok gevonden, één van de pootjes zat vastgeplakt aan de mest. De ouders bekommerden zich wel om het jong, maar voerden toch onvoldoende, zodat na vier dagen besloten werd geen verder risico te nemen. Ook de temperatuur werd buiten lager en ik wist niet welke temperaturen deze Dubbeloogjes in de winter verdragen konden.

Ongeveer 12 dagen hebben we de jonge vogel bijgevoerd, maar al snel begon hij zelf te eten van appel, ge-

weekte trosgierst en gekiemde zaden.

Op 20 oktober was de dubbeloog zelfstandig. Er zijn verschillen tussen de pop en de jonge vogel. De snavel is hoornkleurig-rose, alleen de snavelpunt is zwart en een smalle zone boven de bovensnavel. Op de leeftijd van 6 maanden gaat de snavel grijs-zwart verkleuren. De wangvlek van de pop is bruin-rose, de jongen hebben een wangvlek, die vol zit met oranjekeurige stippen. Een derde verschilpunt was het rood aan de kop, dat zich bij de pop veel verder op de kruin uitbreidt. Een vierde punt is de 'gele vlag'. Deze is ook gestippeld bij jonge vogels met rood, niet gelijkmatig geel derhalve. Op de leeftijd van 8 maanden verkleurden de wangvlek naar rood. Het gekweekte jong was dus een mannetje. De vogels zijn dus al op deze leeftijd te sexen, niet zoals men tot nu toe dacht op een leeftijd van 1 tot 3 jaar. Door deze geslaagde kweek hebben we wat meer geleerd over de Dubbeloog, gedragingen, broedtijd en de verschillen in verenpak van de jongen en de poppen.

In 1963 had Boehm in New Jersey, 2 jongen na 19 dagen broedtijd, die helaas niet ouder werden als 10 dagen. Een maand later nestelde de pop opnieuw en bracht 1 jong groot. Verder vinden we nog enige meldingen in de literatuur van slechts onvolledige resultaten. Ook ik mocht er niet in slagen verdere kweekresultaten te behalen, ik had nog wel 4 maal bevruchte eieren doch eenmaal werden de eieren gekneusd en kwamen niet uit, eenmaal werden de jongen niet gevoerd en eenmaal kreeg de pop legnood en de laatste maal stopte de pop met broeden, toen een nestcontrole werd verricht om vast te stellen dat de eieren bevrucht waren.

De Opopsitta's-Dubbeloog vliegen veel gemakkelijker dan de Psittaculirostrissoorten, die zo zwaar zijn, dat ze eigenlijk al heel snel naar beneden komen bij het vliegen. Ook de vleugels zijn naar verhouding bij deze groep nog korter. De kracht in de poten van de Psittaculirostris is ongelooflijk. De nagels klemmen zich als pijnlijke tanden in de vinger als men ze aanpakt. Hoewel dus slechte vliegers beschikken ze over krachtige snavels en tenen, een bewijs, dat het boomvogels zijn. Nooit beschre-

ven werd ook, dat deze groep een beweegbaar groepje van iets langere veertjes over de anaalopening heeft liggen. Alleen in opwekkings-toestand en bij het ontlasten blijken de vogels in staat deze veertjes als een deksel omhoog te kunnen zetten, waardoor plots de anaalopening vrij komt. Bij de Edwards constateerde en hoorde ik vaak een zeer snel vleugeltrillen. Het ging met een zacht snorrend geluid gepaard en was zo snel, dat je het vleugelbewegen alleen in het begin en op het einde zag. De vleugels werden onscherp alsof men door een matglas keek.

Ook heb ik nooit gelezen, dat de vijgparkieten geen donsveren hebben. Ze hebben alleen de gekleurde veren, die men uiterlijk ziet en deze zitten veel steviger bevestigd in de huis als bij de andere parkieten. Dit betekent ongetwijfeld een minder dicht verenpak en ik ben dan ook van mening, dat ze 's winters vorstvrij moeten overwinteren. Hoewel de Vijgparkieten boombewoners zijn, is het een apart kijkspel als ze zich baden. Ze gaan op de rand van de bak zitten echter niet met de kop voor het water, maar andersom de staart er naar toe. Dan laten ze zich met de stevige poten vast houdend aan de rand van de waterbak naar achteren en naar onderen zakken totdat ze zich van achter naar voren geheel onder water begeven hebben.

Ik ken geen andere papegaai of parkiet, die er een dergelijke manier van baden op na houdt en het doet me denken aan een vijgparkiet in Nieuw Guinea, die op een tak vlak boven een snelstromend bergriviertje, zich hangend aan de poten, achterover te water laat zakken.

Het ander punt hetwelk aandacht verdient is de soms ongemeen felle agressiviteit bij de *Psittaculirostris-Vijgparkieten*. Alleen in een kooi zonder nestblokken kan men meerdere exemplaren bijeen houden, maar zo gauw de vogels onderling baltsge-dragingen laten zien, is mijn ervaring ongunstig. Een derde exemplaar verliest het leven, dat ze hun tegenstander daarbij diepe vleeswonden veroorzaken heb ik meermalen vast kunnen stellen.

Ik meen derhalve dat ze paarsgewijs gehouden moeten worden, hoewel dat ook 2 mannen of 2 poppen kan be-

VIJG-PARKIETEN

tekenen. Aangezien vele Vijgparkieten dimorf zijn, is het uiteraard niet moeilijk bij volwassen exemplaren het geslacht te bepalen.

Veel moeilijker is het bij jonge exemplaren verschillen vast te stellen. Hoewel soms moeilijk, kan men soms aan het wat groter oog, de grotere bovensnavel, in verticale richting soms het duidelijkst, de bredere kopaanzet enkele mannen uit de jonge vogels bepalen. Evenzo, maar in de kleinere verhoudingen enkele, vrijwel zekere poppen. Bij de jonge Edwards vielen me oortooiveren op, die bij de waarschijnlijke mannetjes die per geel hadden met duidelijk onderliggende blauwe veertjes. Bij de poppen minder duidelijk geel met blauwgroene onderveertjes. Bij de Desmarestjongen is naast de kopgrootte, al vrij snel bij de jonge mannetjes, een meer oranje wangvlek vast te stellen. Houdt men de vogels in kooien, soms ook buiten, dan kan een overmatige lengtegroei van de bovensnavel, vastgesteld worden. De vogels dienen veel te kunnen knagen en het ophangen van takken en vermolmd hout is derhalve aan te bevelen. De enige ziekte waaraan vogels bij mij stierven was een acute darmstoornis, niet infectie is waarschijnlijk. Bij autopsie kon men vaak bleek-gele gezwollen (colitis) soms ook zwarte met bloed gevulde dunne darmen (haemorrhagische enteritis - evt. enterocolitis) aantreffen.

Ook was opvallend het snelle herstel van een vogel, die aan diarree leed, alleen al door hem veel warmte te geven. Samenvattend zijn de Vijgparkieten een opvallend kleurige groep van kromsnaveis met kenmerkend grappige gedragingen. Ze dienen niet aan koude blootgesteld te worden en paarsgewijs gehouden te worden. Daar het woudbewoners zijn, is het aanbevelenswaardig dit in hun huisvesting te imiteren, door het aanbrengen van looptakken en mogelijkheden om zich te verstoppen. Ook dient voldoende schaduwpartij aanwezig te zijn. In hun menu zijn ze

niet kieskeurig, maar variatie is aan te raden. De voortplantingsbehoefte is sterk, maar de kweekresultaten tot heden zeer matig, waarschijnlijk doordat ze een essentieel voedingsproduct in het grootbrengen der jongen in de beginfase missen.

de satinet

Zoals u ongewijfeld in 'Onze Vogels' hebt gelezen, de nieuwe standaard-eisen voor de groep Satinetten is gereed gekomen, en is te bestellen bij het bondsbureau.

In het oktobernummer van 'Onze Vogels' 1971, werd voor het eerst melding gemaakt van de nieuwe mutant, die dan al enkele jaren de volle aandacht had. Daar deze mutant heel acht van pigmenttekening was, is men haar Satinet gaan noemen.

In 1974 werd een standaard gemaakt, die gebaseerd was op de Isabel omdat men in die serie al enige ervaringen had opgedaan. De vooromende kleuren waren: Zilverisabel Satinet - Goudisabel Satinet - Isabel Satinet - Or.r.Isabel Satinet - Or.r.Isabel Satinet sch. - met uitzondering van de Zilverisabel Satinet, alleen met de ivoor factor. De makers van die standaard verdienen toch wel veel waardering, want nu in het jaar 1980 is er wat de tekening van de satinet betreft nog niet zo heel veel veranderd. Wel is er al meer zekerheid in welke kleurslagen wij de Satinetten bij voorkeur moeten kweken, voor mij is dat in de bruin en in de isabel serie.

De nieuwe standaard is hierover nog zeer voorzichtig, maar toch wordt de voorkeur gegeven als geslaagde T.T. vogels, die met de zacht bruine pigment streepjes. Alleen het feit al dat de pigmentstreepjes zachtbruin en goed zichtbaar dienen te zijn, zal

de kweker van Satinetten moeten kweken met bruin of isabel. De zuivere agaatsatinetten zullen altijd een heel zachtgrijze tekening laten zien. In de nieuwe standaard wordt niet meer gesproken over Isabelsatinet of bruinsatinet, maar gewoon Satinet, om de eenvoudige reden dat een isabelsatinet en een bruinsatinet niet te onderscheiden zijn. De kweker moet natuurlijk in zijn kweek deze vogels wel gescheiden houden. Ook voor de aan en verkoop van satinetten, zal men altijd het soort moeten vermelden. Doen wij dat niet dan gaan onze mooie klassieke vogels naar de knoppen, als u weet wat ik bedoel. Houden wij soort bij soort, dan kunnen ook de vogels die split voor satinet zijn mooie T.T. vogels wezen.

Terug naar de nieuwe standaard anno 1980. In deze standaard zijn de navolgende kleurslagen opgenomen: Zilverisatinet - Goudsatinet - Satinet - Or.r.Satinet - Or.r.Satinet sch. - Goudsatinet ivoor - Satinetivoor - Or.r.Satinetivoor - Or.r.Satinetivoor sch.

Nu hoor ik de Mozaiekkwekers al zeggen (en daar ben ik er één van) en de Or.r.Mozaiksatinet dan?

Ondanks ik zelf aan de nieuwe standaard heb mogen meewerken, is het nog niet gelukt de or.r.Mozaiksatinet in de standaard opgenomen te krij-

gen, maar ik hoop door het schrijven van dit betoog, dat de technische commissie dit punt nog eens in overweging zal nemen.

De kwekers van or.r.mozaiksatinet zou ik willen aanraden om hun vogels toch naar de T.T. te sturen onder klasse nieuwe mutaties. Om mooie or.r.Mozaiksatinetten te kweken zullen or.r.agaatmozaik vogels moeten worden gebruikt, om de eenvoudige reden, dat een agaatsatinet grijs is van pigmenttekening, wat natuurlijk de mozaiktekening alleen maar ten goede komt. In deze serie zijn de isabellen en bruinen niet zo geschikt. Beste vogelvrienden hetgeen ik hier op papier heb proberen te zetten, is zuiver bedoeld om onze boeiende kweek met vogels (in dit geval de Satinet kweek) een stoot in de goede richting te geven.

De volgende keer hoop ik de groep Satinetten stuk voor stuk te behandelen.

J.Vos

**Fauna
Metaalwaren b.v.**

Hoofdstraat 138 a - Tel. 04167-7 41 14
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel

Alles voor de kweker zoals:

Allerlei soorten nestmateriaal o.a.:
sharpi - cri - cocos en sisal
Diverse soorten nestjes en nestkastjes
Kiemapparaat voor dagelijks
gekiemd zaad.

de merel

Turdus merula
Fr: Merle noir

Eng: Blackbird
Duits: Amstel

Tekst: Ph. Deckers

Foto: Andre Bruggeman

Beschrijving: De merel is een zó bekende vogel, dat het haast niet nodig is deze gedetailleerd te beschrijven. Zijn lengte bedraagt 25½ cm en de kleur van de volwassen man is glanzend diep-zwart. De bek en de oogring zijn prachtig oranje-geel, terwijl de poten zwart zijn. Het merelvrouwtje is wel wat moeilijker te onderscheiden met haar naaste familielid, de zanglijster, maar zij is toch donkerder en plomper dan deze laatste.

Haar snavel mist de felgeel-oranje kleur, en is bruin. De vlucht van de merel is snel en rechtlijnig.

Biotoop: Oorspronkelijk was de merel een bosvogel, maar door steeds toenemende bevolkingsdichtheid en verkaveling, heeft hij zich moeten aanpassen aan zijn nieuw biotoop. Daar is hij zeer goed in geslaagd, zodat we hem vandaag in alle parken en tuinen in de stad en omliggende terugvinden. Sommige ornitologen maken een onderscheid tussen de

stads- en de bosmerel (Deze laatste zou iets kleiner uitvallen), maar dat wordt weer door anderen ontkend. In de ganse Benelux is hij een zeer talrijke broedvogel. In onze gewesten is de merel een standvogel, alhoewel hij soms gaat zwerven, terwijl die van Noord-Europa hoofdzakelijk trekvogels zijn, die in de winter naar gematigder contrijen trekken.

Broedgedrag: Zoals we gezien hebben is de merel een standvogel in onze gebieden. Hij hoeft zich dus niet meer bezig te houden met het trekken. Dat laat hem toe een lang broedseizoen te hebben, zowat van begin maart tot het einde van de zomer. Het aantal jongen die zij grootbrengen is afhankelijk van twee factoren, nl. het goede weer en voldoende voedsel. Bij de gunstigste omstandigheden kunnen zij tot drie broedsels grootbrengen, waarbij men moet rekenen dat het broeden zelf 13 à 14 dagen duurt, dan nogmaals 13-14 dagen eer de jongen vliegvlug zijn, en erbij

komt nog dat de uitgevlogen merels lang om voedsel blijven bedelen vooraleer ze volledig zelfstandig worden. Een hele opgave voor de ouders dus, en in die tijd hebben ze zelden een minuut rust.

Nest: Door beide ouders wordt aan nestbouw gedaan, alhoewel de pop hier wel het meeste werk verricht. Er wordt een goed beschutte plaats uitgekozen in een struik, boom of heg, zelden hoger als twee meter van de grond, en er worden stevige fundaties gelegd. Hierop bouwen ze verder het nest met behulp met grashalmen, wortels, twijgen, mos en ook reepjes plastic die men meer en meer op akkers en in moestuinen gebruikt als serre voor vroege planten.

Het mooie komvormige nest wordt afgewerkt met fijne mossen en modder. Merels kunnen hun nesten tot 3x toe per broedseizoen gebruiken, waarbij het wordt opgelapt en herbekeeld.

Bijzonderheden: Af en toe ziet men een merelkoppel die zijn nest open en bloot op een haag of op een vensterbank bouwt. Zulke legfels gaan natuurlijk vroeg of laat verloren door het toedoen van katten en andere roofdieren, wat in dit geval wel nuttig is, daar aangetoond is dat de vogels die uit zulke nest uitgevlogen zijn op hun beurt ook niet-beschutte nesten bouwen en aldus hun eigen kroost en voortbestaan in bedreiging brengen. Het normale legsel van de merel bedraagt 3 à 5 eieren, die licht blauw gekleurd zijn, met veel wijnrode stippen en veegjes. De broedduur hebben we hierboven reeds besproken. De gemiddelde levensduur van de merel is ongeveer 1,9 jaar, terwijl het sterfteprocent van de totale populatie jaarlijks 42% bedraagt. De max. leeftijd tot hertoe in de vrije natuur geregistreerd is negen jaar.

Voedsel: De merel is wat men kan noemen een omnivoor, hij heeft dus een gevarieerd voedselmenu. Onderzoekingen op dat gebied hebben vrij nauwkeurig uitgewezen, dat deze bestond uit:

55%	gekweekte bessen en vruchten
18%	bessen en vruchten van sierheesters
10%	wilde bessen en vruchten
10%	regenwormen
4%	naaktslakken
6%	insecten.
100%	

de merel

Wij schrikken misschien van deze 55% gekweekte bessen en vruchten, maar moeten wel voor ogen houden dat we hem geen keuze laten.

In onze tuinen hebben we wel kerse-laars, appel- en perebomen, pruime-laars e.d., maar wie plant nog lijsterbes, vlierstruik en vogelkers?

Boomgaarden in Engeland die omringeld waren met bovengenoemde beplantingen hadden geen last meer van spreuwen en merels; daar de wilde bessen hun beter smaken als onze bespoten en gekweekte kersen! Maar als we hem geen keus laten, moet onze *Turdus merula* wel genoeg nemen met wat hij vinden kan!

Zang: De zang van de merel is een van de mooiste van al onze Europese vogels. Zijn melodieuze lied brengt hij ten gehore van eind februari tot begin juli. Het is een opeenvolging van kwelende frasen, fijne fluittonen, subtiele wachtpauzes, dit alles zeer gevoelig gebracht, en met de 'R' op de punt van de tong. In juni kan men hem reeds om vier uur 's morgens beluisteren, dan brengt hij een zeer fel lied, alsof hij zou beweren dat al wie hem hoort, hem uit de weg moet gaan. Tijdens de dag is hij wat bedeesder en 's avonds zingt hij nog eens zijn lied vanop een tak of een antenne, of gewoon een dak, maar altijd een open plaats, waar zijn lied ver kan rijken.

Als de avond invalt, dan is hij de grote romantiek, dan gebruikt hij veel langere fluittonen, waardoor zijn zang melancholischer klinkt.

De alarmkreet van de merel is heel zeer karakteristieke metaalkeg geschetter, dat overgaat in een luid 'tik tik', waarbij de staart heftig op en neer bewogen wordt. Bij angst uit hij 'tjoch, tchoch' en 'sie-ie' klanken.

Verspreidingsgebied: Oorspronkelijk was hij een schuwe en eenzame bewoner van de dichtbeboste gebieden van het gematigd Europa. Door de drastische biotoopverandering heeft hij zich stilaan aangepast aan het gezelschap van de mensen en het vertoeven in hun woongebied.

In Engeland is de merel pas rond 1930 beginnen te broeden in de steden, maar bij ons en meer bepaald in Frankrijk en Italië is dit fenomeen veel ouder. Door een betere voedselvoorziening in de winter en een goede nestplaats heeft de merel een bevolkingsexplosie meegemaakt, waardoor het komt dat er nu meer merels in steden en tuinen wonen, als vroeger in de bossen (Yeatman 1976; Jammerlijk is wel dat de merel nog steeds wordt afgeschoten voor het louter jachtgenoegen in alle zuidelijke landen, en meer bepaald in Frankrijk, waar ze op gebied van vogelbescherming nog ver achterstaan, vergeleken met haar buurlanden. Hopelijk komt daar de komende jaren verandering in en leren alle mensen inzien dat ze omzichtig moeten omspringen met het leven dat Moeder Natuur ons gegeven heeft!

Henk van Os Vogelhandel

- Met de grootste sortering vogels van Nederland.
- In- en verkoop van alle soorten gangbare vogels.

Geopend dagelijks van 9 tot 6 uur.

Dinsdags gesloten.

Ringdijk 26 - Ridderkerk - Tel. 01804;1 42 92

SCHERPE MAAGKIEZEL

1. fijn - voor kleine zaadetende vogels
2. grof - voor grote parkieten - duiven - fazanten.

1. Uw vogels hebben geen tanden....
Wel een spiernaag. Zorg dat er
SCHERPE KIEZEL in zit....!

2. Voor België: L. Nagels - 2340 BEERSE
Telefoon 014-61 43 01

VERKRIJGBAAR IN DIERENSPECIALZAKEN
Waar niet verkrijgbaar bellen naar:

F. THIJSSSEN MILL
Telefoon 08859-17 37 b.g.g. 14 18 - Postbus 29

De zieke vogel

door H.B.J. Willemsen

Vaststellen van de aard der ziekte!

Aan de hand van de symptomen, die de vogel vertoont, kan men afleiden aan welke ziekte de vogel leidt. Belangrijk hierbij zijn:

a. Dunne ontlasting en aangekoekte uitwerpselen aan de aarsbevedering. De ontlasting kan duiden op darm- en maag aandoeningen. Ook wormaandoeningen kunnen via de ontlasting naar buiten blijkgeven van hun aanwezigheid.

b. De lever (opgezet of verkleurd). De lever is in gezonde toestand bij vogels nauwelijks zichtbaar. Hiertoe legt men de vogel op de rug en blaast daarna de buik schoon.

Wanneer men de vogel met de kop naar de verzorger richt, verschijnt de lever rechts onder de ribbenboog. Andersom natuurlijk links. Vergroting van de lever duidt onweerlegbaar op een inwendige ziekte, omdat de lever een belangrijke rol vervult in de bloedsomloop in het lichaam en het bloed op haar beurt weer erg belangrijk is bij de bestrijding van ziektekiemen, die het lichaam trachten te ondermijnen.

c. Aandoeningen aan oog-, neus- en mondslijmvliezen. De aandoeningen kunnen zich uiten als ontstekingen, verzweringen of zwellingen.

d. Aandoeningen van de luchtwegen.

In alle gevallen zal de vogel het in zo'n geval benauwd hebben en heeft daarbij moeite met het ademen.

De vogel maakt piep-, ruis-, snurk-, snotter- en gaappgeluiden. Vooral tegen de avond kan de kweker/verzorger deze geluiden waarnemen en de lijder(s) localiseren.

De veroorzaker van dergelijke geluiden is een lijder aan ziektes van de luchtwegen, die zowel chronisch als

acuut, ernstig als niet belangrijk kunnen zijn.

e. Algemeen uiterlijk.

De reacties van de vogel in het algemeen. Dikzittende, vogels, die zich door niets en niemand laten storen, lijden over het algemeen aan een inwendige infectieziekte.

f. Is men niet in staat om zelf vast te stellen aan welke ziekte de vogel lijdt, ga dan naar een hulpverlenende instantie of dierenarts. Geef dan wel duidelijk op; **wat men heeft waargenomen aan de hand van de gegevens a t/m e.**

De ziekte bestrijden met de juiste geneesmiddelen!

Sinds de tweede wereldoorlog is er een geheel nieuwe markt aan geneesmiddelen ontstaan. Vooral de nieuwe ontwikkeling van de antibiotica heeft een revolutionaire vlucht genomen.

Nu is een antibioticum niet in alle gevallen een wondermiddel. Vele ziekten zijn er zelfs niet mee te bestrijden. Langzamerhand komt men terug op de mening om voor alle kwaaltjes maar een antibioticum voor te schrijven of te gebruiken. Langzaam maar zeker komen de geneesmiddelen van vroeger weer terug. Vooral ook de moderne chemie heeft vele verbeteringen in deze sector teweeg gebracht.

De voornaamste vertegenwoordiger van deze sector oude geneesmiddelen voor ons vogelliefhebbers zijn de geneesmiddelen op basis van sulfapreparaten; de zgn. 'sulfonamiden'. Een andere belangrijke manier om genezing te bevorderen is 'warmte'. Veel kwaaltjes kunnen door middel van warmte aanmerkelijk in hun bestrijding geholpen worden, omdat de meest bacteriën bij een tempera-

tuur van 40°-42° Celsius afsterven. Ook genezing door warmte is weer zo'n oud huismiddeltje, dat langzaam weer wat van het verloren terrein teruggewint.

Na het bestrijden van de ziekte is er dan ook nog het opsporen en vernietigen van de infectiehaard.

In het algemeen is dit ziektebestrijding achteraf, hoewel het kan evengoed ook preventief gedaan worden. Dit karwei noemt men: 'desinfecteren'!

□

kweken met kleurkanaries

Richtlijnen (slot)

Een ander moeilijk moment voor u is, als de jongen het nest gaan verlaten. In al uw bezorgdheid wilt u dat de vogeltjes in het warme nestje blijven. Toch moet u daar niets aan doen. Zeker niet proberen de uitgevlogen jongen weer terug in het nest te zetten, ze springen er toch weer uit. Als u het niet goed doet schrikken de jongen die nog in het nest liggen daar zo van dat zij op hun beurt er uitspringen. Als er toch jongen zijn die te vroeg het nest verlaten en ze kunnen niet meer terug in het nest komen, dan zit er niets anders op om het toch te proberen ze weer in het nest te krijgen.

Neem het jong rustig in uw hand, zet het in het nest en houdt uw hand een poosje los over het nest uitgespreid zodat het net is alsof de pop op het nest zit. Als u de jongen niet meer voelt kruipen dan mag u uw hand weer van het nest halen. Lukt deze methode niet dan moet u wachten tot de schemering valt.

Zet het jong op de rand van het nest, meestal kruipt hij dan bij zijn broertjes en zusjes. De jongen die op de normale leeftijd het nest verlaten kruipen 's avonds nog wel eens in het nest, daarom mag u het nest niet direct verwijderen. De jongen die niet in het nest terug kruipen zijn echt niet zo zielig. Ze worden heus wel gevoerd door de pop.

Hebben de jongen het nest voor goed verlaten, dan is het goed uitkijken als u in het broedvak moet zijn. Vooral als u de zandlade eruit moet halen. De schijnbaar onhandige jongen zijn razend snel. Als u uw hand in de broedkooi steekt, schieten ze als muizen langs u hand. Het jong wat ontsnapt schiet direct naar een donkere hoek of een plaats waar u niet direct bij kan komen bijvoorbeeld achter een stapel hout of kisten. Kijk goed waar een jong naar toe vliegt. Als het jong zo is weggekropen dat het niet meer te pakken is gaat het klagend zitten piepen. De moeder raakt helemaal overstuur en vergeet haar jongen die nog in het nest liggen. Het kan dan wel een halve dag duren voordat alles weer een beetje normaal gaat. Daarom is het ook verstandig, als het maar enigzins mogelijk is, niet teveel overbodig materiaal in de broedruimte te zetten.

Zitten er vliegende jongen in die broedkooi welke u moet schoonmaken, zet

dan een latje in de plaats waar de zandlade heeft gezeten, of u kunt het gat ook opvullen met een doek. Dit

---

Tekst: Fr. Klaassen

Foto: H. Lacey

---

zelfde kunt u ook doen als er een pop bij is die steeds ontsnapt als u de broedkooi gaat schoonmaken.

Zitten de jongen goed in de pluimen en is hun staart half volgroeid, dan zal de pop weer gauw aan de volgende ronde willen beginnen. Heeft u een goed voerende man erbij zitten, dan is dit geen enkel probleem. De man en de jongen zet u 's morgens zo vroeg mogelijk in een andere broedkooi. U begrijpt wel dat dit een hele overgang is voor de man en vooral voor de jongen. Het kan wel even duren voordat de man weer gaat voeren. Houdt ze dan ook goed in de gaten zodat u op tijd kan ingrijpen als de man niet voert. Geef de man vers zaad en opfokvoer, dit kan hem stimuleren door te gaan met het voeren van de jongen.

De broedkooi waar de jongen in hebben gezeten gaat u schoonmaken. De pop zet u zolang in een lopertje met een doek erover dan zit ze rustiger gelijk met het schoonmaken, ontsmetten, schoon zand er in en daarna de pop weer terug. De man laat u af en toe eens bij de pop, om deze te laten treden, twee à drie maal per dag is genoeg. In de meeste gevallen zal een pop met het volgende rondje willen beginnen als de jongen nog in de broedkooi zijn. De tijd dat een pop opnieuw gaat beginnen is meestal als de jongen goed in de veren zitten en

zo tegen de tijd dat ze uit het nest gaan. Dan moet u een schoon nestbakje in de broedkooi zetten of hangen. Geef de pop veel nestmateriaal. Gaat ze een nest maken hou ze dan goed in de gaten. Om het nest met zacht materiaal af te kunnen werken kan ze daarvoor wel eens de veren van haar jongen gebruiken. De jongen die kaal geplukt zijn, staan bloot aan alle temperatuurswisselingen.

Het duurt verschrikkelijk lang voordat de veren weer aangegroeid zijn. De jongen hebben veel last van koude en warmte doordat ze geen jasje meer aan hebben. Ze gaan in een hoekje zitten en willen niet meer gevoerd worden, of ze verbruiken te veel energie zodat hun groeiproces geremd wordt. En bovendien, het is geen gezicht die kale jongen in een kooi.

Bent u in principe tegen het rapen van de eieren, dan moet u het toch gaan doen als de pop eieren heeft en de jongen van de vorige ronde nog bij haar zitten. De jongen maken van het nieuwe nest een puinhoop. Ze deponeren hun faeces op de eieren, trekken het nest stuk doordat ze met hun nagels achter het nestmateriaal blijven haken en ze kunnen de eieren stuk trappen. De mest die op de eieren komt verdroogt en zo vormt er zich een dikke koek rond de eierschaal, geen jong komt daar nog uit. U hoeft ook niet te proberen de bevuilde eitjes schoon te maken, meestal breekt u de eierschaal.

De man kunt u bij de jongen van de eerste ronde laten zitten tot deze jongen een volledige vorm in hun staart hebben. Nu zijn ze zelfstandig genoeg om hun eigen kostje bij elkaar te scharrelen. Natuurlijk moet u ze wel zacht voer blijven geven want de snavel is nog niet hard genoeg om de gehele dag zaad te pellen. Ze zouden honger lijden en dat is niet zo bevorderlijk voor hun conditie en de groei. Als de pop voor de tweede maal jongen heeft en u bent van plan om twee rondjes te kweken, wat eigenlijk al voldoende moet zijn, mag u de man er voorgoed bij laten. Wel oppassen als de pop aan een derde ronde wil beginnen. U moet dan de man er op tijd

van af halen en de pop geen nestbak geven.

Zou de pop een ei of meer in de broedkooi deponeren dan kunt u dit ei bij een andere vogel onderleggen die op dezelfde dag een ei heeft gelegd. Mogelijk is het toch een bevrucht ei.

Het overleggen van eieren en jongen gaat goed, als ze maar van dezelfde leeftijd zijn. Zou bijvoorbeeld een pop van de vier eieren drie onbevrucht hebben dan legt u dat ene ei bij een andere pop. Als het enigzins kan moet de pleegmoeder van een andere kleur zijn zodat u later weet van welke ouders het jong is. Hetzelfde kunt u ook doen als een pop twee jongen heeft en een andere pop ook een of twee. U gaat dan van twee nesten één maken. De pop die nu geen jongen meer heeft geeft u een paar dagen rust en dan kan ze weer aan de volgende ronde beginnen.

Er zijn verschillende manieren van kweken.

In een broedkooi met of zonder babykooi of in een vlucht. Om bij het laatste te beginnen: het nadeel is dat u niet goed weet wie bij wie hoort en welke ouders jongen hebben. U kunt ze niet dwingen een koppel te vormen. Wel is het mogelijk om de vogels een pootje van te voren te koppelen.

Als u de paren een tijdje bij elkaar zet is het mogelijk dat de paren bij elkaar blijven, zeker is het nooit.

In een vlucht kweken houdt ook in dat u maar een kleur of één soort kan houden, hiermee bedoel ik, vogels van dezelfde soort of kleur. U kunt rustig kanaries en tropische vogels bij elkaar zetten. Wat niet gaat is op kleur en vorm kweken. Kleurkanaries en postuurkanaries zullen wel met elkaar paren, omdat het één ras is; die kijken niet naar kleur of houding.

Het voordeel van in een vlucht kweken is dat u minder werk heeft en min of meer de natuur zijn gang laat gaan, wat altijd nog beter is dan het ge-

dwongen samenzijn van een koppel. Een broedkooi met babykooi is een broedruimte waar aan verbonden is een apart klein kooitje. In het kooitje kunnen de bijna zelfstandige jongen. De jongen worden door een opening van gaas of tralies nog door de pop gevoerd.

U kunt hier goed gebruik van maken als u een man heeft die niet meevoert en de pop begint aan een nieuw legsel. Het nadeel is wel, naar mijn idee, dat de pop teveel gestoord wordt tijdens het broeden. Zij moet teveel van het nest af om zelf te eten en te drinken, daarbij moet ze haar bedelende jongen ook nog voeren.

En geloof me maar, de jongen hebben het zo in de gaten waar ze hun portie van krijgen. Ze zitten de hele

dag voor het gat om te bedelen. Een voordeel van de broedkooi, u hoeft niet zoveel mannen te hebben.

U kunt gerust één man met drie poppen paren. Hoe de inrichting van een broedkooi moet zijn laat ik geheel aan u zelf over de ruimten en plaats spreken een woordje mee. Gaat u eens kijken bij een kweker. U leert daar ontzettend veel van. Niet alleen hoe hij zijn kooi heeft ingericht maar ook hoe hij kweekt. Ook een ervaren kweker zal wel eens voor verrassingen komen te staan, dus troost u dat u eens brokken maakt. Het zijn levende wezens waar u veel plezier van kunt hebben als u er maar genoeg van weet. En leren doet u toch in de praktijk, samen met andere kwekers.

Tekst: H.W.J. v d Linden
Foto: H. Lacey

Grasparkieten allerlei de kweek

Een steeds terugkerende vraag, die de liefhebber stelt, luidt: 'wanneer kan ik nu het beste met de kweek beginnen?'

Het spreekt vanzelf dat de vogels zelf uitmaken wanneer ze met broeden willen beginnen en dat de mens hierin maar weinig te vertellen heeft. Hieruit volgt reeds dat we niet op een willekeurige dag, als het ons toevallig goed uitkomt, de paren bij elkaar kunnen zetten in de hoop dat ze het maar moeten doen.

Een eerste vereiste is dat de vogels minstens 9 maanden oud moeten zijn maar liever nog wat ouder. Op de tweede plaats moeten de kweekparen in broedconditie zijn. Hoewel pas op de tweede plaats genoemd zal het duidelijk zijn dat dit het allerbelangrijkste is.

Wanneer zijn grasparkieten nu in de juiste lichamelijke conditie?

Vele kwekers kijken alleen maar naar de poppen en vinden dat de mannen pas op de tweede plaats komen doch dit is een ernstige misrekening. Ook de mannen moeten in topconditie zijn. Dus met een strakke glanzende bevedering, doorgekleurde glanzende neusdop en fel glinsterende ogen. Mannen die nog niet geheel door de rui zijn of nog een lichte koprui hebben, hetgeen dikwijls voorkomt als ze pas van een tentoonstelling komen, zijn nog niet geschikt om voor de kweek ingezet te worden. Poppen die in broedcondi-

tie zijn, knagen alle hout wat ze te pakken kunnen krijgen stuk. Hun neusdop moet diep donkerbruin zijn.

Zoals U in het hoofdstuk over de voortplanting heeft kunnen lezen is het mogelijk de broeddrijf van de vogels door middel van verlichting en verwarming te stimuleren. De 'vroegge' kwekers, die dikwijls in december al met de kweek willen starten, maken van deze methode gebruik. Het behoeft wel geen betoog dat met name het wijzigen van de verlichtingstijden zeer geleidelijk dient te geschieden.

In de praktijk zal blijken dat niet alle vogels op dezelfde dag broedrijp zijn. Het is daarom onzinnig alle kweekparen op dezelfde dag op te kooien. We beginnen dus alleen met die paren die ook werkelijk in broedconditie zijn.

Als U de broedrijpe paren in de broedkooi plaatst kunt U het broedblok beter nog een week weglaten. Sommige poppen hebben de eigenaardige gewoonte om direct in de broedkast te kruipen en er bijna niet meer uit te komen. Op die manier krijgt de man geen kans de pop te treden.

Pas als de paring heeft plaatsgevonden kunt U zonder bezwaar het blok in de broedkooi plaatsen. Eén bevruchting is voldoende voor een heel legsel alhoewel meerdere paringen meer zekerheid geven.

Een pop in de juiste broedconditie laat zich binnen enkele minuten treden als u er een man bij zet.

Na ongeveer 10 dagen kunt U het eerste ei verwachten. Vervolgens wordt om de andere dag een ei gelegd. Bij het tweede ei begint de grasparkiet te broeden. Na een dag of vier, vijf kunt U al zien of de eerste eieren bevrucht zijn. Daartoe houdt U het ei tegen het licht. Als U goed kijkt ziet U duidelijk een aantal rode ader-tjes zitten.

Mocht het ondanks alles gebeuren dat de eieren uit de eerste ronde onbevrucht gebleven zijn, denk dan niet te vlug dat de man of pop onvruchtbaar zijn. Erfelijke onvruchtbaarheid komt bij grasparkieten niet zo vaak voor. Het falen is meestal terug te voeren tot de lichamelijke conditie van de vogels. Is ook de tweede ronde nog onbevrucht dan kunt U proberen door het overleggen van overtollige bevruchte eieren uit andere nesten de pop in het juiste ritme van het broedproces te brengen.

Willen we flinke uit de kluiten gewassen jongen bekomen dan laten we als regel niet meer dan vier hooguit vijf eieren in het nest. De overige leggen we over bij andere poppen die er minder hebben of waarvan de eieren niet bevrucht zijn. Wel moet U er bij het overleggen aan denken, dat de eieren ongeveer even oud zijn als die van de pop waar we de eieren willen onderleggen.

Tijdens het broeden worden de maagsappen gevormd waarmee de pop de eerste dagen haar jongen voert. Indien U een pop, die pas is gaan broeden, eieren zou geven die reeds na enkele dagen na het overleggen uit moeten komen verstoort U het natuurlijke proces. De jongen zullen ofwel na enkel dagen sterven ofwel zoveel te kort komen aan noodzakelijke voedingsstoffen dat het nimmer volwaardige vogels zullen worden.

Zijn de jongen ongeveer zes dagen

CONDITIO
Voor alle soorten vogels
VERBETERT DE RUI-TUJ
BEVordert DE BROEDRESULTATEN
VERHOOGT HET WEERSTANDVERMOTEN
HERDEEFT DE VOGELS HUN ZAND EN
VEDERPRACHT
EEN HOLLY PRODUCT - POSTBUS 109 - DELFT
VERKRIJGBAAR IN ALLE
dieren - speciaalzaken

't HOLTHOES
VOGELS & DIEREN
EEN WERELDBEGRIIP
IMPORT-EXPORT
**Handelaren
vraagt prijslijst!**
Geopend van
10.00 tot 18.00 uur.
Zondag en
maandag gesloten.
Een bezoek aan ons bedrijf te Lochem,
Zutfenseweg is zeker de moeite waard.

oud dan moeten ze geringd worden met een vaste voeding van 4 mm. Vogels die we na de achtste dag nog ringen kunnen kunt U het beste voor verdere kweek uitsluiten. Dergelijke vogels hebben in hun eerste levensweek al een dermate grote achterstand in hun ontwikkeling opgelopen dat ze zich nimmer tot kwaliteitsvogels zullen ontwikkelen. Omdat we van elke vogel niet alles kunnen onthouden is het noodzakelijk dat u een kweekboek bijhoudt, waarin we, behalve de normale gegevens zoals data van koppeling, eierafzet en geboorten, ook alle bijzonderheden

vermelden. Houdt dagelijks nestcontrole en noteer alles in uw broedcahier U zult bemerken dat als U al uw bevindingen nauwkeurig bijhoudt het u vroeg of laat van pas komt. Sommige poppen maken in hun blok een rommel van jewelste. Niet alleen bevullen ze de nestkast met hun eigen ontlasting maar knoeien ook enorm bij het voeren van de jongen. Vaak zijn de anavels en poten van de jongen ernstig bevuild. Dit moet U dagelijks schoonmaken om vergroeiingen te voor komen. Bij een goede voeding blijven de blokken droog. Het moet zó zijn, dat de ontlasting van

de jongen droog en korrelig aanvoelt.

Na ongeveer 32 dagen vliegen de jongen uit. De pop is dan meestal al weer aan een tweede legsel begonnen. De man blijft de jongen nog een tijdje voeren totdat ze geheel zelfstandig zijn.

Haal daarom de jongen niet te gauw uit de broedkooi.

Zet de zelfstandig geworden jongen indien mogelijk in een aparte vlucht en verstrek, behalve het normale zaadmengsel, grit en water, het zelfde opfokvoer als waarmee ze door de ouders gevoerd werden.

„De Vogelspecialist”

PANWEG 66 - 3705 GG ZEIST
TELEFOON 03404-5 65 76

Direct leverbaar:

Touraco's, baardvogels, emerald-, amathist-, drki-, purper-, glans- en aziatische spreeuwen, lijsterachtigen, buulbuuls, brillvogels, kardinalen, zeldzame astrilden w.o. blauwsnavel-, roodborst-, dybowski-negricea-, druppelastr., kleine exoten, etc. etc.

Zaterdags geopend tot 17.00 uur
andere dagen volgens afspraak.
Prijslijst op aanvraag.

FISH- and BIRDSHOP

„HOLLAND”

ROERMONDSEWEG 66a
6004 AT WEERT - 04950-3 72 11

Regelmatig in voorraad:

- Vele tropische vogels o.a. kaapse sijs, totta sijs, alario, dufresna, grote mozambique, witborst goulds, dwerg rietvinken, papegaaien, beo's, senegal vogeltjes.
  - zoetwatervissen
  - zeevissen en lagere dieren
  - benodigdheden voor vogels, vis, hond, kat en knaagdieren.
- donderdagavond koopavond. - Lid Dibevo,

Draadkorfjes

Vogels, die een ruime keuze hebben aan nestmogelijkheden zullen eerder tot nestelen overgaan. Kwekers die voor hun vogels diverse nestmogelijkheden (div. soorten nesten, verschillende hoogtes, licht of donker) ter beschikking stellen hebben, althans dat is mijn indruk, doorgaans meer succes.

Diverse nestmogelijkheden zijn denkbaar. Eén ervan is het draadkorfje. Wanneer draadkorfjes voor het eerst als nestgelegenheid werden toegepast kan ik niet achterhalen.

Ik heb het sterke vermoeden dat deze 'uitvinding' vele tientallen jaren geleden is gedaan. Dat ze nu nog gebruikt worden onderstreept nog eens de voordelen die er aan verbonden zijn. (Zeer gemakkelijk schoon te houden, weinig schuilplaatsen voor ongedierte, goede nestbasis omdat de vorm er al in zit.) Blinkende (ten gevolge van het gebruik van verzinkte draden) draadkorfjes vinden de meeste vogels niet aantrekkelijk. Daarom kunt u ze enige tijd buiten laten hangen waardoor de glans er af gaat, of de korfjes even een dof groen kleurtje geven.

In dierenpeciaalzaken heb ik tot op heden slechts draadkorfjes aange troffen die geschikt zijn voor vogels ter grootte van een kanarie.

Voor bijvoorbeeld kardinalen, duifjes, enzovoort, kunt u met een beetje geduld zelf ook geschikte draadnesten maken. Wat overgebleven stukken volière gaas (zeskantig maas-gevlochten gaas of vierkantige/rechthoekige maas - gepuntlast gaas), stevig ijzerdraad; meer hebt u er eigenlijk niet voor nodig. Als het maar een beetje de vorm van een nest heeft, gemakkelijk opgehangen kan worden, niet te veel blinkt, en als de vogels er met hun pootjes en tenen maar niet aan kunnen blijven hangen. Een dot nestmateriaal er in (uiteraard om de paar weken eens vernieuwen als het nest ten minste nog niet in gebruik is) en er is een gerede kans dat uw vogels er gebruik van zullen maken.

Eventueel kunt u het nest enigszins aan het oog onttrekken door er wat groene takken (den, spar, thuja), heide of brem omheen te bevestigen.

Voor duiven en duifjes maakt u het draadnest niet te diep (3-5 cm) en legt u er wat dunne takjes en twijgjes in.

Huub Vervest

pietpraat over de

Tijdens de in Breda georganiseerde wereldkampioenschappen der COM waren u en ik in de gelegenheid om op uitgebreidere schaal dan gewoonlijk de Gibber Italicus te bekijken, eerlijkheidshalve moet ik be-

Tekst: Jan Kuiper
Foto: G. Ebben

kennen dat ik me er aan vergaapt heb.

De daar aanwezige collectie bevatte zulke fraaie exemplaren dat sommigen van hen nog steeds als het ware 'ingebrand' zijn in mijn geheugen. Het kijken naar leverde tegelijkertijd ruim voldoende materiaal voor dit pietpraatje op, daarvoor hoefde ik weinig meer te doen dan alleen maar te luisteren naar de mensen om me heen. De soms met luider stemme en soms schuchter verstrekte commentaren logen er beslist niet om. Een groot aantal vogelliefhebbers kan voor dit ras hoegenaamd geen waardering opbrengen. De naakte delen, gecombineerd met een zeer uitzonderlijke houding wekt duidelijk aversie bij de doorsnee-liefhebber, dit verschijnsel is niet nieuw. In de pluimveewereld ontmoeten de naakthalshoenders een vrijwel identieke tegenstand, ook daar waren de kritieken lang niet mals. In de sierduivenwereld ontmoet de groep wratduiven eveneens genadeloze kritieken, in alle drie de gevallen bestaat er een soort weerstand tegen het aparte, vaak vermengd met afschuw. Onbekend maakt onbemind, dat is een oud gegeven, toch vraag ik me in gemoede af of de onbekendheid met kan gelden als de reden voor vaak genadeloze kritiek.

Wat zou bijvoorbeeld de criticus doen als hij een koppeltje van deze in zijn ogen extreme levensvormen cadeau zou krijgen? Ik denk, maar wie ben ik, dat ze met graagte geaccepteerd zullen worden in erg veel gevallen, dat er gewoon mee gefokt gaat worden, en dat ze in het volgende tentoonstellingsseizoen wel degelijk ingezonden zullen worden. Tien

tegen één dat de inzender (de voormalige criticus dus) zo groots als een hond met zeven staarten is als hij met de ingezonden Gibbers in de prijzen valt!

Zodoende de vruchten plukkend van een al minstens vijftig jaar lang volgehouden zorgvuldige cultivering van het ras als zodanig. Ja, natuurlijk is het ras een cultuurras, het is duidelijk een gecreëerde levensvorm, maar dan wel een zeer levensvatbare levensvorm. Immers, de aantallen groeien nog steeds, dat kan alleen als de normale levensfuncties onbelemmerd kunnen functioneren, met zekerheid kan gesteld worden dat dit inderdaad het geval is.

Het verweer dat de eieren van Gibbers voor een goed resultaat ondergeschoven moeten worden bij andere vogels is een holle frase, ook bij andere rassen waartegen geen vorm

gibber italicicus

van aversie bestaat wordt deze handeling regelmatig toegepast. Het feit dat deze vogels vanwege de dunne bevedering niet meer in staat zijn om warmte vast te houden, derhalve binnen gehouden moeten worden, kan niet de vogels worden verweten, is het 'pakkie-an' van de oorspronkelijke 'ontwerpers'.

Kijk, het ras is in de nog steeds ongewijzigd voorgeschreven verschijningsvorm als zodanig internationaal en nationaal erkend, door de jaren heen heeft het ras zich schijnbaar moeiteloos kunnen handhaven. Dat, geachte lezer, houdt in dat het ras in de geldende verschijningsvorm een plaats op het vraagprogramma VERDIEND heeft! Daarbij moet rekening gehouden worden met het feit dat vraagprogramma's vrijblijvend zijn, niemand is verplicht alle rassen te houden, de keuze is vrij en alleen door u te maken. Dan heeft het mijns

inziens geen enkele zin om steeds opnieuw negatieve bemerkingen aan te dragen bij het aanschouwen van Gibbers, het is erg makkelijk om achteraf kritiek uit te oefenen. Want, men vergeet gemakshalve dat zowel het internationale als het nationale vraagprogramma een aantal rassen omvat die zich qua levensvatbaarheid - voorkomen - stabiliteit in geen enkel opzicht kunnen meten met de Gibber!

De Gibber behoort tot de moeilijke rassen, in feite zijn in dit ras drie moeilijkheidsfactoren gebundeld. Dat zijn:

- a. de lichaamsbouw
- b. de houding
- c. de bevedering

Waaruit voortvloeit dat het geen ras voor beginnende liefhebbers is, slechts doorgewinterde fokkers met een behoorlijke dosis ervaring zullen over een langere periode resultaat oogsten.

In de ideale verschijningsvorm heeft de Gibber een heel kleine aalvormige kop, deze kop zit aan een lange hals. De romp laat een duidelijke bult zien, is enigszins kegelvormig. De frisering omvat een mantel, twee vinnen en een niet geheel sluitend jabot. Het borstbeen en de dijnen (billen) zijn geheel onbevederd.

In werkhouding worden zowel de kop als de hals beneden de schouder gedragen, romp en staart zijn sterk verticaal gericht, daardoor ontstaat de vorm van een zeven. De houding is zo stram dat de knieën enigszins doorknikken naar de verkeerde kant, naar voren dus. Redelijke resultaten kunnen alleen verwacht worden uit de paring van Gibber x Gibber, paar niet ideaalvogels aan elkaar! Dan zou de bevedering TE kort worden, paar liever goed x matig, de te lang bevederde Gibber is als fokvogel onmisbaar.

De volgende maand zal ik met u de Norwich behandelen, TOT DAN!

Carotheen

Het woord 'caroteen' is een afgeleide van 'carotte', hetgeen 'wortel' betekent. Caroteen of ook wel carotine is pro-vitamine A. Pro-vitamine wil zeggen dat het in het (vogel) lichaam in vitamine A omgezet kan worden. Rijk aan caroteen zijn: wortelen, boerenkool, spinazie, sla, andijvie, gras- en klavermeel. U ziet aan dit (beperkte) lijstje dat er nogal wat groene blad-delen bij zijn die caroteen bevatten. Het geven van verse bladgroente aan vogels heeft derhalve naast de functies van 1. transportmiddel in het spijsverteringskanaal, 2. versnapering als 3e bijkomend doel de voorziening van provitamine A. De in de bladgroente aanwezige hoeveelheid provitamine A zal echter weer van een aantal factoren afhangen zoals licht, zuurstof en bemesting die de groei van de betreffende plant hebben beïnvloed.

Bekend mag worden geacht dat caroteen, zeer speciaal de verbijzonderingen daarvan, een oranje-rode kleur bij bepaalde vogels teweeg kan brengen.

HV

Zomertijd

Nog enkele dagen en de zomertijd gaat weer in. We moeten, om bij de tijd te blijven, de klokken één uur vooruit zetten. Indien u in uw kweekruimte gebruik maakt van elektrische verlichting om de dagen te verlengen, en deze verlichting wordt in en uitgeschakeld met een schakelklok, zet dan die schakelklok NIET een uur vooruit. HOUDT GEWOON DE THANS NOG GELDENDE TIJD-INDELING, DE ZGN. WINTERTIJD, AAN!

Wanneer u de schakelklok wel een uur vooruit zou zetten, dan haalt u daarmee uw vogels onherroepelijk uit het inmiddels wel aangewende ritme met alle gevolgen, zoals plotselinge rui, vanden.

DOE NIETS AAN UW SCHAKELKLOK!

Redactie

de volière van de maand

Enige tijd geleden ontvingen wij van een van onze leden een schrijven met het verzoek om dat op te nemen in het maandblad. Hij zag zijn naam liever niet genoemd, dus doen we dat ook niet. We hebben dit schrijven opgenomen in deze rubriek, ook al mist u dan de foto's, gewoon omdat wijzelf ons en wellicht ook velen onder u zich daarin min of meer herkennen. Voor degene die nog tegen uitbreidingen en verbouwing zitten aan te hikken, kunnen deze ervaringen misschien toch wel van nut zijn, alhoewel... enfin dat moet u zelf maar uitmaken. Leest u eerst maar het verhaal.

Door een jaarlijks ongemak dat Influenza heet, en daarbij wat bronchitis, ben ik er destijds toe overgegaan wat vogels te houden.

Ik woonde in een van de vele in Nederland voorkomende saaie woningbouwen. Alles hetzelfde, woningen, straten, tuintjes enz. Voor mij lijkend op woonkazernes, uniform heet dat geleerd, maar erg gemakkelijk voor de desbetreffende gemeentes wat betreft onderhoud en dergelijke.

Op een gegeven moment, ongeveer 12 jaar geleden, was ik weer zo'n week of drie in de ziektewet en verveelde me stierlijk. Door welk raam ik buiten keek, overal alles hetzelfde beeld. Ik nam het besluit zodra ik beter was, een volière te bouwen. Dus een tekening gemaakt, en naar het gemeentehuis en wat denkt U?

Juist ja, afgekeurd. Men had ook hiervoor een uniforme regeling getroffen. Alles hetzelfde. Men had pasklare tekeningen klaarliggen, en wel hokjes van drie meter lang, een meter twintig breed, voorzijde een meter zestig hoog, achterzijde een meter twintig. In mijn ogen een rennetje voor twee of drie krielkippen. Ik keek de ambtenaar die het mij gaf eens aan en zei: 'Wat moet ik daar dan wel in kunnen houden?'. Ik weet het niet' zei hij 'maar u mag beslist niets anders plaatsen'. Waarop ik hem de tekening teruggaf, en zei dat hij zo'n kooi maar bij de burgemeester aan de muur moest hangen. Dat ik zo iets kon gebruiken.

Ik ging naar huis en begon op eigen goeddunken te graven, te metselen en te timmeren. Het geheel was 3 x 6 x 2.20 meter. Geheel van nieuw hout en gaas, keurig groen geschilderd, maar zonder vergunning. Het bouwsel was in twee afdelingen gescheiden, waarin ik elk een koppel prachtrosella's huisvest. Het ene koppel deed niets, het andere bracht vier jongen groot die ik bij een handelaar omruilde voor Blaskop-rosella's. Het tweede jaar had ik vijf jonge pracht rosella's en drie jonge blas-

koprosella's, die ik niet kon plaatsen zonder uitbreiding. Ik maar weer aan het timmeren, en ik veranderde het geheel in zes vakken. Daarin kwamen roodruggen, eleganten, bourks, prachtrosella, blaskoprosella en valkparkieten. Vogels houden en kweken was voor mij een prachthobby geworden.

Ik kreeg ook geen commentaar van de gemeente, dus bouwde ik er nog maar zes rennetjes tegenaan. Tot ik op een gegeven ogenblik een huis met een prachtige tuin kon kopen. (In een andere gemeente.) Maar ja, wat moest ik met mijn vogels. Opruimen wilde ik niet, dus bouwde ik bij mijn nieuwe home eerst maar zonder aanvraag, dertien vluchten van 5 meter lang, 1 meter breed, en een vluchtgang van 1 meter breed. Het gehele complex was 13 x 6 x 2.20 meter. Alles ging goed, geen commentaar, maar de volière was wel goed gecamoufleerd tussen heggen en plantsoen. Ik heb dit geheel nog eens uit-

gebreed tot 38 x 6 x 2.20 meter, waarin totaal zestig vluchten waren ondergebracht. Het geheel leek mij nu wel groot genoeg, dus maakte ik er een keurige tekening van met alle details erop en er aan, en in drievoud met aanvraag naar de gemeente.

Dit duurde zo wat enige weken, toen ik bezoek kreeg van een ambtenaar van woningbouw- en toezicht. Die vond het geheel wel wat groot, maar of hij even de tuin mocht zien. Wie schetst zijn verbazing, toen heel het bouwwerk er al stond. Hij vroeg hoe ik dat klaar gekregen had gehad, zonder dat hier ooit iemand van gemeentewege weet van had gehad. Ik antwoordde 'camouflage', waarop hij begon te lachen. Binnen drie weken goedkeuring thuis.

Om het geheel wat in te korten, men moet niet zoveel vragen en meer doen. Men is in de regel te bang (wat het oog niet ziet, deert het hart niet). Waarom nog langer in zo'n onprettige woonsfeer blijven als het anders kan? Men mag toch wel wat levens-

vreugde hebben, in plaats van al die uniformiteiten die zo koud en onplezierig aandoen. Men hoeft toch niet geleefd te worden! Bijt maar gerust eens van u af.

Dan gaan we nu nog een kijkje nemen bij ons lid H.G.J. Baartman aan de Grotestraat 79 in het Limburgse Borne. De beide foto's tonen u de voliëre zoals die nu ongeveer vier jaar geleden is gebouwd. Het uitgangspunt was een voliëre te bouwen waarin zang- en kleurrijke vogels een goed onderkomen zouden hebben. Een gezelschapsvoliëre dus, want kweken met vogels lag niet in de bedoeling, toen niet tenminste, hoewel dat toch een steeds grotere uitdaging werd. Voorwaarde was toen ook dat de voliëre één geheel zou vormen met de tuin en in de loop van de jaren is dat door middel van beplanting in en om de voliëre aardig gelukt.

Na verschillende jaargangen van dit maanblad te hebben doorgenomen en ook de nodige lectuur in bibliothe-

ken te hebben gelezen, werd een simpele tekening gemaakt. Kort daarna ging de eerste spade in de grond voor een 35 cm hoge fundering waarvan 15 cm boven het maaiveld zou uitkomen. Het grondoppervlak van de voliëre heeft de vorm van een L. De hoogte loopt van 2 m af tot 1.70 m. Voor grondplaten, stijlen en regels is 5 x 4 cm vurenhout gebruikt. Om het geraamte is het zogenaamde dubbeltjesgaas gespannen dat enkele malen goed in de verf is gezet om al te veel hinderlijke schittering te voorkomen.

Je verkrijgt daardoor een goede in-kijk. De voliëre is van boven bijna geheel afgedekt met pvc golfplaatjes. Het eveneens van hout opgetrokken nachtverblijf, dat een oppervlakte heeft van 1 x 1.10 m, is geïsoleerd met tempexplaten. De toegangsdeur van dat verblijf is verwisselbaar en in de zomer komt er iets luchtigers voor. In de winter brandt daarin een 20 Watt TL op tijdschakelaar en een kogellampje van 7,5 Watt. Voor erg koude dagen is er een op thermostaat aangesloten ventilatorkacheltje aanwezig dat de temperatuur boven de vijf graden houdt. De voliëre biedt plaats aan diamantduifjes, groenlingen, kanaries, tijgervinkjes, indigovink, edelzangers, nonnetjes, japanse nachtegaal en een zeer verdraagzame en plezierige purper glanspreeuw. Er wordt met redelijk succes gebroed en buiten dat altijd erg veel plezier aan beleefd. Nou ja wat wil je dan eigenlijk nog meer.

de ornaatlori

Trichoglossus ornatus

De Ornaatlori leeft in de boomrijke berglanden van Celebes en enkele omliggende eilanden. Vooral houdt hij zich gaarne op in de bossen van Teakbomen (*Tectona grandis*) en de Tjemara- of Fluitboom (*Casuarina rumphiana*). De vogel is ongeveer 25 cm groot. Volwassen vogels zijn op de kop paars, tevens gaat er paars in een brede streep over de ogen tot opzij in de hals. Op het achterhoofd, de keel en de borst zijn de veren rood naar onderen toe met wat smallere of wat bredere paarse zomen. Het rugdek en de vleugels zijn donkergroen terwijl de veren aan de buikzijde wat lichter groen zijn en hier meer of minder gele zomen vertonen. Het meest opvallend is de fel gele vlek achter het oor. Ook onder de vleugels zijn de veren geel. De staart is aan de bovenzijde groen en aan de onderzijde is dit wat meer geelachtig. De snavel is oranjerood, bij de meeste mannetjes wat roder dan bij de wijfjes. De poten zijn zwartgrijs. De kleur van de ogen is bij de man fel oranje terwijl dit bij de pop meer bruinoranje is. De mannen vertonen verder in de nek en op de schouder veelal wat gele veertjes maar deze zijn bij geen twee vogels gelijk. Trouwens bij vrijwel geen twee lori's van de zelfde soort, die geen effen verenkleed hebben, is de tekening gelijk. Men kan dus nooit spreken van 'niet strak genoeg' en wat kleur betreft 'niet intens genoeg'. Bij de rood gekleurde lori-soorten hebben de jongen een bruin-groene waas terwijl bij de groen gekleurde loris dit meer een grijs-groene waas is. Jongere Lori's hebben meer een donkere oogiris terwijl ook de snavel donkerder van kleur is.

Zoals gezegd leven de Ornaatlori's in het bergland.

De teak- of djatibomen zijn hun favoriete boomsoort. Deze boom heeft witte bloemen die in losse trossen bloeien en dan zeer zoet aroma verspreiden, ze bevatten veel nectar en stuifmeel. Ook zitten de Ornaatlori's graag in de Tjemarabomen, een op een conifeer gelijkende boom met lange zeer slappe naaldtakjes en twijgen. Deze boom heeft de naam Fluitboom gekregen, omdat bij sterkere wind tussen de zwiepende twijgen een zacht fluitend geluid ontstaat. Uit de bolvormige kegels van deze bomen peuteren de Lori's de zaden die zoet smaken en zeer voedzaam zijn. Hoewel alle *Trichoglossus* soorten onderling te kruisen zijn en teelbare nakweek geven (een teken hoe nauw ze aan elkaar verwant zijn) is het toch beter, indien men slechts over één vogel beschikt, deze met een zelfde soort van een andere eigenaar, tezamen te kweken. Men krijgt anders allerlei onbestemde vogels, waarvan niet meer is vast te stellen wat dat nu voor soort moet voorstellen.

In het begin van 1977 kreeg ik een paartje Ornaatlori's dat sinds jaren in

de huiskamer gehouden was. Ik kon de vogels om die reden niet direct in een buitenvolière onderbrengen en plaatste ze in een kooi in een 's winters verwarmde kas. Enkele maanden later kreeg ik een paartje zo uit Celebes en dat plaatste ik meteen in een buitenvolière. Het paartje dat beschut zat en wel water warm, heeft het eerste jaar in 1978 alleen maar eieren gelegd. Welke maatregelen ik ook nam, andere broedgelegenheid, andere plaats in de kooi, wijziging van de voeding, niets hielp. Ik besloot ze dan maar de winter zonder blok te laten.

Het tweede stel dat buiten gehuisvest was, kreeg dat jaar de kans om te acclimatiseren maar vooral om tam te worden. Het volgende jaar verliep wat succesvoller. De binnenvogels kregen weliswaar bevruchte eieren, maar het legsel kwam niet tot resultaat. Het paartje buiten kreeg twee bevruchte eieren. Na achtentwintig dagen hoorde ik gepiep en toen ik ging kijken, zag ik een nerveuse vader die niet goed wist wat hij doen moest. Mij weggagen of zo snel mogelijk aan zijn wijfje overbrengen dat er

nieuw voer gebracht was.

Het jaar 1979 was niet al te warm en daarom duurde het broeden en opfokken wellicht iets langer dan in de tropen, nl. 79 dagen, terwijl ik mij van vroeger herinner dat de jongen na ruim twee maanden uitvlogen. Dat was dan in het voormalige Batavia, waar het veel warmer is dan in het bergland van Celebes.

Een jaar of acht geleden heb ik dezelfde vogels met andere tezamen in kolonie gekweekt. De andere vogels waren dan wel de zo verwante regenboogfamilie de *Trichoglossus* hae-

matodus. Zodra echter in deze kolonie een ander soort lori werd ingebracht, of het nu het soort *Lorius* was of het soort *Eos* (die ook zo winterhard zijn) werd het een complete veldslag totdat de niet-*Trichoglossus* verslagen was.

Zover liet ik het niet komen, maar redde snel het slachtoffer. Alleen *Trichoglossus*-soorten in kolonie broeden gaat dus wel, echter liever niet met grotere en kleinere soorten tezamen, maar of grotere of kleine (*Goldies*, *Iris* enz.)

Het voedsel van de *Trichoglossus*-soorten moet in tegenstelling tot dat van de andere Lori's zeer zeker zaden bevatten. Geen fijne zaden, beter is een mengsel van paddi, haver, tarwe, witzaad, hennep, lijnzaad en een enkel zonnepijp, welke laatste vervangen kunnen worden door halfrijpe maiskoiven. Deze maiskoiven prik ik op een spijker of tak, ze worden in de kop van de tijd helemaal tot op de kern opgegeten. Verder geef ik mijn vogels veel bloesems, vooral die soorten die geuren en veel stuifmeel bevatten, verschillende soorten fruit en daarnaast hun normale honingpap. Het droge bestanddeel hiervan kan bestaan uit een mengsel van 2 pakken bambix, 1 pak nutrix, 2 pakken rijstbloem en een eetlepel gistocal. Dit droge mengsel kan gemakkelijk bewaard worden.

Op het moment van gebruik meng ik wat honing en water (1 op 3) en doe daar dan het droge mengsel door. De aan te maken hoeveelheid is afhankelijk van het aantal vogels, een paplepel per twee vogels. Bij de *Trichoglossus*-soorten geef ik het fruit apart. Voor de andere Lori-soorten kan het fruit gemaken toestand door het papje heen gemengd gegeven worden. Ik verstrek dit in de vroege ochtend en 's zomers in twee keer, 's morgens en tegen de schemer, want door de inwerking van het zonlicht en de hogere temperaturen kan de pap spoedig tot gisting over gaan.

In die periode heeft schimmel ook zeer snel zijn intrede gedaan in een lori-volière en is er dan ook weer zeer moeilijk uit te krijgen. Gelukkig zijn de meeste *Trichoglossus*-soorten ijzersterk en goed winterhard, in het land van origine komen ze dan ook meer in de koelere streken voor.

Waarom zouden we ze hier dan binnen houden en dan nog verwarmd? In een ruimte waar de wind doorheen kan spelen heeft de schimmel veel minder kans zich te ontwikkelen met alle kwalijke gevolgen vandien, die voor de loris het gevolg kunnen zijn.

Een pas geïmporteerde lori kan het beste het eerste jaar in een omgeving gehouden worden waarin hij spoedig tam kan worden. Door veel mensen en andere voor de vogel vreemde zaken te zien, zal de vogel spoedig zijn schuwheid verliezen. Met een schuwe vogel is het met de lori zeer slecht kweken. Na de eerste winter wat beschutting gehad te hebben kunnen ze verder goed in een buitenvolière overwinteren. Ze overnachten dan toch in het nestblok dat we ze in de zomer gegeven hebben. Daar lori's graag veelvuldig baden is het goed ze een ruime waterbak te geven.

Als bodemmateriaal in de open buitenvolière of in de binnenhokken zijn dennen- of sparrenaalden ideaal, ook kan gewoon droog blad uit het bos gebruikt worden. Ten eerste neemt dit droge materiaal veel vocht op, ten tweede zitten in het blad veel insecten, die de lori's veel meer dan de meesten van ons vermoeden graag nuttigen, ja zelfs nodig hebben.

Met oud blad op de grond zult u zelfs zien dat deze soort vogels ook op de grond scharrelt waardoor zij bijzonder actief bezig zijn. Voor een kooi kan een gazen bodem ook een goede oplossing zijn.

In een vitrine is ook wel houtschaafsel liefst van vurenhout aan te bevelen. De hars van vurenhout desinfecteerd en zodra het materiaal vochtig wordt van de ontlasting ruikt de kooi wat naar terpentijn (dat wil zeggen de harslucht). Niet aan te bevelen of zelfs af te raden zijn de kleine synthetische bolletjes die gebruikt worden voor andere huisdieren. De lori is namelijk erg nieuwsgierig, zodat hij deze korreltjes die aan zijn snavel of aan de poten kunnen gaan kleven, gaat proeven. Meestal is dat materiaal met een deodorant of een desinfectans behandeld, zodat de vogels mogelijk zeer kwalijke stoffen kan binnen krijgen. Voorkomen is in dit geval beter dan genezen.

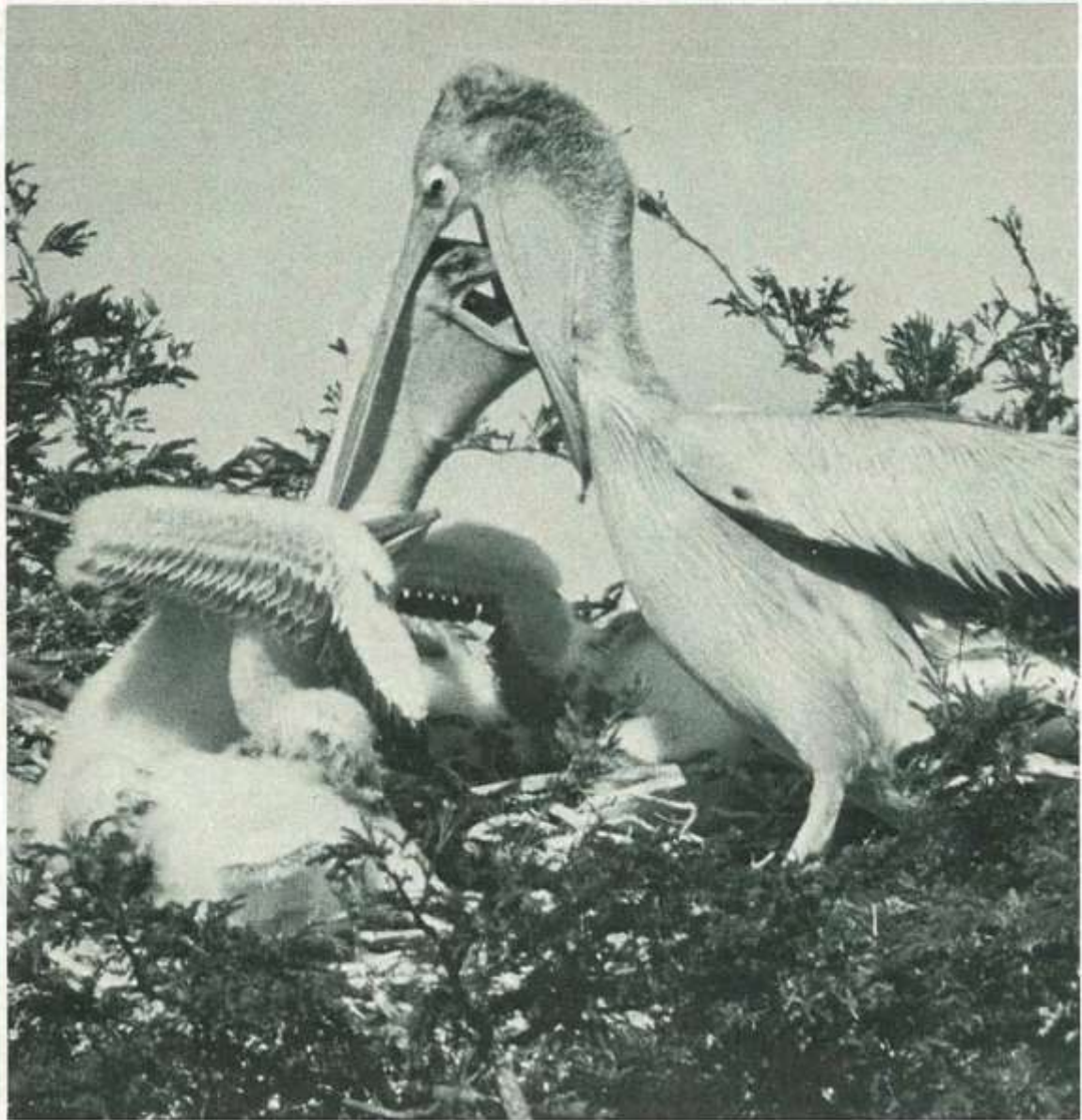
Het legsel bestaat normaal uit twee eieren, al zijn er bij enkele soorten lori's ook wel grotere legfels waargenomen. Ik raad de kwekers aan om tijdens het broeden regelmatig het nestblok te controleren. Immers is er een ei slecht geworden kan het zo snel mogelijk vervangen worden door een steen ei zodat de rottingskiemen niet op het nog goede ei kunnen over gaan. Ik gebruik liever een steen ei dan een kunstof of plastic ei. Dit laatste kan door het schuren van de veren (ademhaling enz.) statisch geladen worden. Hierdoor kan het popje geïrriteerd raken, wat tijdens het broeden juist voorkomen moet worden. Haar nervositeit geeft als gevolg slecht broeden met resultaat slechte uitkomsten.

Met het ringen van de lori's moet er rekening mee gehouden worden dat het pootje van het kuiken, op het moment dat de jongen geringd moeten worden, veel dikker maar ook korter is dan van de ouders. Verdere veelvuldige nestcontrole voorkomt schuwe jongen, zodat ze bij het verlaten van hun nest al bijzonder vertrouwd zullen zijn. Met deze meer vertrouwelijke vogels is het gemakkelijker en beter te kweken.

Daar lori's over het algemeen zeer zorgzaam zijn voor hun jongen houdt dit in dat men de jongen niet te vlug bij de ouders weg haalt (b.v. een maand na het uitvliegen). Hoe groter de ouderzorg van een vogel is, hoe langer een jong ook na het uitvliegen nog afhankelijk van de ouders is. Hierdoor is het gemakkelijk te begrijpen dat te vroeg van de ouders gescheiden jongen ook zeer kwetsbaar zijn en sneller zullen wegvallen.

Mevr. J.L. Spenkelink-van Schaik

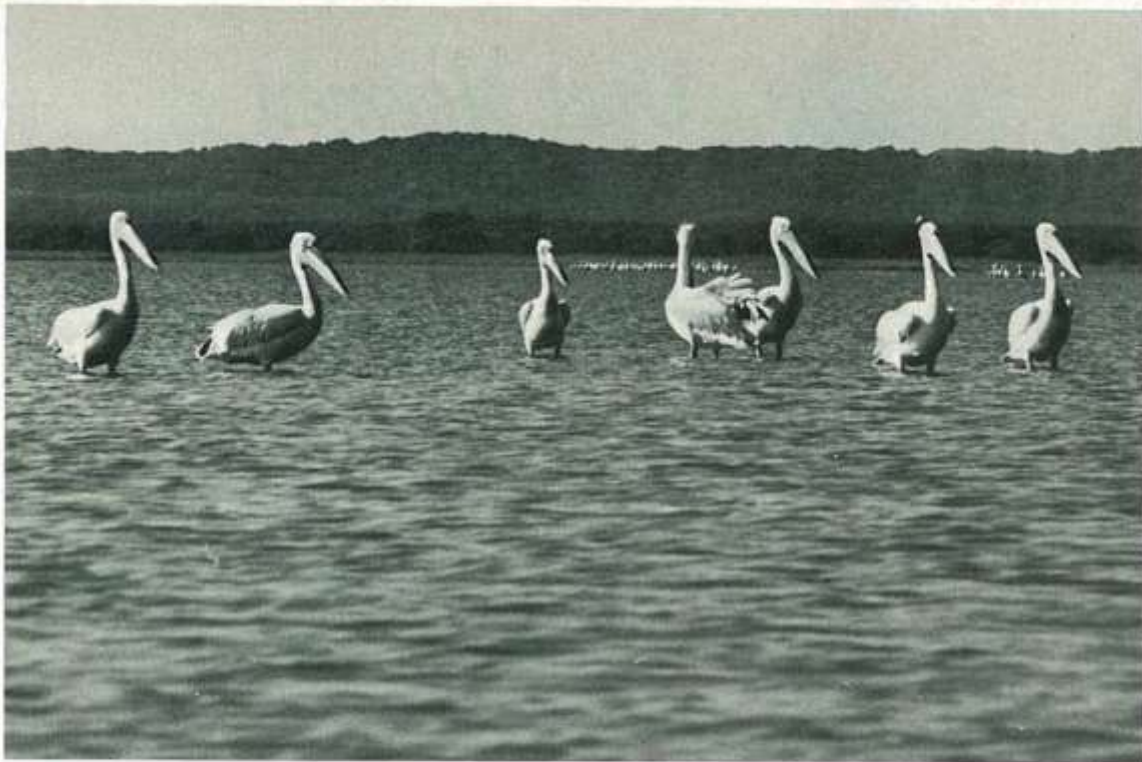

Dat de pelikanenmoeder als zij 's weinig geluk met de visserij heeft haar jongen voedt uit en met haar eigen bloedbaan en -groep door zich de borst open te r ij t e n. Niets daarvan: - die bloedplekken zijn vieze bloedvlekken. Ontstaan door het morsen op haar 'buste of blouse' als de kuikens zich hebbertig verdringen om hun bek en desnoods hele kop in moeders keel(zak) te wringen. Kortom: zie foto. Waarvoor beleefdheidshalve zijdelings onze dank aan de persdienst van Zuidafrika's ambassade a/d Wassenaarseweg in Den Haag.

Nu zal de gemiddelde Nederlander niet zo gauw overgaan tot de pelikanenkweek al is't maar om de bij de visboer (op)lopende rekening, maar desondanks is deze uiterst vogelvorm een uiterst boeiend studie-object.

dj

de wijze pelikaan

J. de Josselin
de Jong

U had zich als 'loog' zijnde-kundige, -kenner, niet beter kunnen specialiseren dan als wat u nu is met name Ornitholoog, iemand die aan de ornithologie ofwel Vogelkunde doet; die deze liefhebberswetenschap beoefent. Er is immers binnen niet één groep zoveel variatie als uitgerekend in ons aller Vogeldom. De ene is een en al vleugels als pakweg de Albatros, die notabene z'n eerste drie levensjaren niet uit de lucht komt, alsmäär doorzweeft; een andere is weer een al been zoals de Flamingo, Ooievaar, Reiger enz. Vandaag de snavelkampioen met, met recht, 'n grote bek. De goede Brehm spreekt van 'de kolosale als toebel dienstdoende snavel met keelzak aan de onderkaak, waar de bovensnavel als 'n deksel op past! Hiernaast twee al zeggen we 't zelf fantastische foto's: - een vis opdrijvende werkploeg op afstand naast van vlakbij een roerend familietafeel, het gezin aan tafel!

Deze groep, genaamd de Pelecaniformes ook wel de Pelecanidae, telt 7 leden, verspreid over heel de aardbol zij 't dan binnen de warme aardgordel; aan de pool komt men ze niet tegen. De Amerikaanse, de bruine,

werd als 's door Onze Vogels onder de loupe genomen, nu de (zuid) Afrikaanse, de grootste van de zwemvogels. De man haalt 180 cm de pop 140. De roemruchte of beruchte snavel is 45 cm lang zeg 'n halve meter, het ei is navenant met 43 bij 60 mm aan de grote maat. Dat leggen ze er 2 à 3 van waar 38 dagen op gebroed wordt. De literatuur vermeidt als 't ware terloops, dat hun keelgat ook al abnormaal wijd is en daardoor in staat om echt flinke vissen hup twee in te slikken. Zonder onszelf daarbij te willen betrekken is 't toch wel toevallig dat wij (mede als rashondenliefhebber) van een redacteur in Amerika 'n babbelbriefje krijgen waar hij in vraagt: 'Wist jij dat pelikanen weleens kleine honden van de grond oppikken en die dan op zo'n 40 meter hoogte zichtbaar in z'n geheel inslikken? Ineens is hun door dat hondje dik uitgezette keelzak weer net zo plat als daarvóf'. De man heeft dat als nieuwsberichtje geplaatst waar vanuit... Australië op gereageerd is. Daarin vroeg die abonnee of het in Amerika, waar het pelikanendom angstvallig beschermd wordt, toegestaan is om uit noodweer zo'n hondsteiende ('rot')

vogel neer te knallen. Bij wijze van service belde bedoelde redacteur het Wereldnatuurfonds hierover op. En wat denkt u, dat erop geantwoord is?

Dat al gapt ie voor \$ 20.000 t.w. f41.000 aan in het Stamboek geregistreerde rashonden u het 'Kill'en' van Pelicanus americanus Lin. komt op \$ 20.000 boete plus 1 jaar Ome Sam's Bijlmerbajes of Bredase koepel. Aan toegevoegd wordt dat de werkzoekende Cubaanse vluchtelingen, die nu fideel naar Fidel terugwillen, het heus wel laten om 'n vinger naar 'n pelikaan uit te steken. Er is toentertijd in dit altoos actueel tijdschrift verteld, dat het juist deze, eens om zijn vis- 'diefstallen' achtervolgde vogel was die in de Ver.St. de eerste stoot gaf tot de natuurbeschermings gedachten en het fauna-beheer over de eigen (avi)fauna in eerste instantiel. Vandaar misschien die boete en celstraf waar u u tegen zegt...

Van deze toevalsgelegenheid wordt gebruik gemaakt om, wellicht ten overvloede voor althans kenners als het gros der lezers, het lieve sprookje te ontzenuwen.

Over bloemen en planten

Bloemenbureau Holland

Tekst: Julia Voskuil

ooit wel eens aan zomerbollen gedacht

Dahlia's en gladiolen genieten als tuinbeplanting en als snijbloem nog wel enige bekendheid, maar daarmee is het wel ongeveer bekeken. Wat gek is dat eigenlijk, want er zijn er met zoveel meer zomerbollen en de mooiste bloemen. Lelies bijvoorbeeld. En de kans dat uit zo'n geplante bol of knol een bloem komt is heel groot, mits de kwaliteit goed is. Kortom: onbekend maakt onbemind. Aan het eerste willen we helpen een einde te maken!

De dwerglelie (*Lilium pumilum* of *L. tenuifolium*) bloeit opvallend oranje, dezelfde kleur als de belager die leliehaantje heet

Plaats en planttijd, vorstgevoeligheid

Over het algemeen houden zomerbloeiende bollen van een zonnig plekje. Veel komen uit een warm klimaat (Dahlia's uit Mexico) of een berggebied (diverse lelies) waar het in de zomer zonnig is en droog. Die ondergrondse organen voor reservevoedsel – want dat zijn wortelstokken, bollen en knollen dienen om de planten te laten overleven onder ongunstige omstandigheden.

Veel zomerbloeiende bollen kunnen zich in onze zeer natte (dat is het ergste!) en daarbij vrij koude winters niet handhaven. Dat maakt ze tot 'eenjarige planten', tenzij we de moeite nemen de knollen/bollen te rooien en vorstvrij te overwinteren. Dat is niet zo veel werk als de bollen in bakken groeien: lage dahlia's, knolbegonia's, canna's en Erythrina (koraalstruik) kunnen met bak en al vorstvrij worden weggezet. Er zijn echter ook minder vorstgevoelige

bolgewassen voor de tuin, waarover dadelijk.

Als planttijd is eind maart tot eind april het meest geschikt. Op zandige grond vroeg, op zware en laag liggende grond later (het water in de grond houdt de aarde lang koud). Met een bedekking van stro, blad of sparretakken kunnen onderstaande planten verscheidene jaren meegaan, waarbij een goed afwaterende lichte grond meer kans heeft op plezier:

- *Crococsmia crocosmiflora*, bloeit oranje vanaf augustus en wordt 60-80 cm hoog
- *Eremurus* hybride, fraaie bloeiwijzen die 'Naald van Cleopatra' of 'sierzweep' worden genoemd; tussen 50 en 200 cm hoog, afhankelijk van het type

Byzantijnse gladiool is redelijk winterhard, niet te hoog en heeft een werkelijk schitterend paarse kleur

- *Galtonia candicans*, Kaapse hyacint met grote hangende witte bloemen die geuren en lekker laat in bloei komen (vanaf eind augustus)
- *Cladiolus byzantinus*, Byzantijnse gladiool die niet al te hoog wordt (60-80 cm) en zeer fraaie paarse bloemen draagt.
- **Lelies** zijn er in alle geuren (óók zonder) en kleuren. In ons windrijke regenrijke klimaat voldoen goed de vrij lage vormen zoals *Lilium tenuifolium*, dwerglelie met vuurrode bloemen met omgebogen bloemblaadjes, slechts 50 cm hoog *Lilium fiesta*, een groep lelies waarvan de geelbloeiende 'Citronella' zeer decoratief is tegen een donkere achtergrond
- *Triteleia* of *Brodiaea*, aardige paarsblauwe bloemschermpjes in juni, slecht 40 cm hoog

Tip

Anemoontjes, Hollandse irissen en ranonkels geven slechts een paar weken plezier, maar ze zijn niet duur en een grote groep bij elkaar staat éinig. Ook leuk voor snijbloemenbedjes.

Tip

Er zijn een heleboel **sieruien** (*Allium*), die in een flinke groep (kleine soorten) of als blikvanger (*Allium giganteum*) worden geplant. Bij voorkeur in het najaar, maar het kan in maart ook nog wel.

Tip

Als u op lelieplanten een fraai oranje kevertje ziet is dat het leliehaantje. Minder fraai zijn de larven die in hun eigen uitwerpselen zitten en de planten zienderogen kaal vreten! Vang haantjes en larven weg voor het uit de hand loopt. (Gewoon met een stokje van de plant tikken in een emmertje met een chlooroplossing.)

middelste vergeetmijnnet

(*Myosotis arvensis*)

Naast de rozen, is er vermoedelijk geen plant zoveel bezongen, geprezen en geliefd, als het eenvoudig ogende vergeetmijnnetje. Eenvoudig, ja, want in haar liefelijk gekleurde bloempjes en bescheiden vorm, is haar charme gelegen.

Waarom zij dan tóch de naam *Myosotis* gekregen heeft, is eigenlijk niet zo goed te begrijpen. Want *Myosotis* betekent niets anders dan ... muizenoor-tjes!

Waar u ook komt, het vergeetmijnnetje is een graag gezien plantje, dat dikwijls in verband gebracht wordt met liefde en verliefd zijn. Wie zal weten, hoeveel keren de naam al in een brief aan geliefden is geschreven? Hoe dikwijls zal een postbode zo'n hartewens reeds bij iemand in de bus gestopt hebben? Niemand die het weet. Dergelijke wensen en gedach-

ten beogen doorgaans slechts één enkel doel, dat is innerlijke genegenheid jegens elkander.

Welke soort vergeetmijnnet er bij gebruikt wordt is evenmin bekend. Dat staat er nooit bij!

Tóch zijn er verschillende soorten te onderscheiden. De meest bekende vergeetmijnnet, is de *Myosotis arvensis*. Hoe het plantje er uit ziet, behoeven wij hier niet te herhalen. Dat is bekend genoeg.

De naam *Myosotis* (lees muizenoor-tje) moet verklaard worden door de beharing van de blaadjes.

De plantjes behoren (O verwondering!!!) net als de smeerwortel, tot de familie der ruwbladigen. De lieflijkheid van het vergeetmijnnetje moeten we dan ook zoeken bij de tere kleur-tjes, van de prachtige bloempjes. En... vergeet ze niet!

Gun ook anderen veel plezier van hun hobby...
Maak ze lid van uw vereniging?

Het kweken met europese vogels

Geduld is een schone deugd zegt een oud spreekwoord. Met deze zin wil ik dit artikel beginnen en daar heb ik mijn redenen voor. Wanneer de januari maand zijn einde nadert en de dagen alweer merkbaar lengen, dan beginnen ook de vogelliefhebbers in hun binnenste wat onrustig te worden. De nieuwe lente komt langzaam maar zeker naderbij en met de lente nadert voor ons dan ook weer het kweekseizoen, de mooiste tijd voor ons vogelliefhebbers. Maar wat duurt het allemaal lang als je moet wachten. Het liefst zou je er weer direkt mee willen beginnen. De tentoonstellingen zijn allemaal achter de rug en bij de jaarwisseling hebben we elkaar bij alle goede wensen, ook een voorspoedig broedseizoen toegewenst, maar wat duurt het allemaal lang.

Onze kweekkoppels zijn samengesteld en onze kweekruimten hetzij voliëre of kweekvluchtjes hebben een grondige schoonmaakbeurt ondergaan. Als echte doe het zelvlers hebben we hamer en verfkwasst ter hand genomen, om de naar onze mening noodzakelijke verandering en verbeteringen aan te brengen om toch maar alles optimaal in orde te hebben aan het begin van het nieuwe broedseizoen.

Waarbij moeder de vrouw zich soms hoofdschuddend afvroeg waar manlief nu weer mee bezig was, maar toch steeds belangstelling toonde als ze ons weer eens verse koffie kwam brengen als we oh zo druk bezig waren met onze hobby.

En nu is dan alles gereed en is het wachten geblazen. Geduld vrienden, het komt allemaal op zijn pootjes terecht. Maar wat duurt het...

Als u het voorgaande hebt gelezen, dan zullen velen onder ons zeggen: inderdaad zo is het, zo ben ik ook. Vandaar ook de eerste zin van dit artikel: Geduld is een schone deugd.

De kleurkanarie kwekers zijn reeds volop bezig en velen hebben reeds nesten met eieren. Als oud kanariekweker weet ik dat dit normaal is, en dat bij deze vogels bijgelicht wordt. Voor mijn bekering tot wildzangkweker door mijn vriend en collega Jo

Douven, heb ik dat ook jaren lang gedaan. Maar nu liggen de zaken even anders. Wij kwekers van Europese vogels gaan de dagen niet kunstmatig verlengen met bijlichten (dit is niet hatelijk bedoeld hoor), maar wij wachten (geduldig ???) onze tijd af en laten de natuur haar gang gaan, maar wat duurt het allemaal toch lang.

Wat zijn we toch eigenlijk voor gekke mensen wat we deze vorm van vrijetijdsbesteding (het kweken van vogels) tot onze hobby hebben gemaakt? Hoewel, als we even bedenken dat onze Nederlandse Bond van Vogelhouders, en nog vele, vele anderen welke om wat voor reden dan ook individueel deze hobby beoefenen, dan stemt dit toch wel tot nadenken. Het is dan ook een boeiende en leerzame bezigheid die tevens het voordeel heeft dat ze thuis bedreven kan worden en in het algemeen als relatief goedkoop kan worden beschouwd.

In deze aflevering wil ik u in grote lijnen iets vertellen hoe wij onze vogels verzorgen, met de aantekening dat we allemaal elk jaar weer iets bijleren en diverse dingen van het afgelopen jaar, in het nieuwe broedseizoen beslist anders zullen doen.

Bent u er van overtuigd dat uw eigen manier van vogels verzorgen het beste is, houdt u dan daar aan, wij

vertellen u alleen hoe wij het doen. In afwijking met andere jaren, hebben wij al onze vogels tijdens de wintermaanden, tweemaal per week dierlijke eiwitten verstrekt in de vorm van miereneieren en meelwormen.

Wij zijn van mening dat deze eiwitten de gezondheid en de conditie van de vogels ten goede komen. Een tweede voordeel is, dat de vogels aan het begin van het broedseizoen hieraan gewend zijn en ze dan ook gemakkelijk eten. Let wel, wij verstrekken dit in beperkte mate.

Tegen eind januari worden de kweekkoppels in de binnenkweekruimte in de kweekvluchtjes geplaatst en wel één koppel per vluchtje. Zo kunnen man en pop aan elkaar wennen en worden niet door andere vogels gestoord. Koppels vogels welke het afgelopen jaar tot goede broedresultaten zijn gekomen, zetten we natuurlijk weer bij elkaar. Beter nog, we laten ze het gehele jaar door bij elkaar.

Vogels bestemd voor de buitenvoliëre, welke binnen onverwarmd overwinterd hebben, gaan eind maart naar buiten.

De eerste week van februari beginnen we met de dagelijkse verstrekking van eivoer. In de wintermaanden wordt dit maar mondjesmaat toegedient dit met het oog op het te vet

worden van de vogels. Over het algemeen, wordt het eivoer door alle vogels goed gegeten. Mocht dit niet het geval zijn, dan zijn er vele mogelijkheden om het eivoer zó lekker te maken dat de vogels het wel graag eten. Dit kan door toevoeging van o.a. fijn gehakt vers groenvoer, geraspte appel of wortel, wat sinasappelsap of wat honing. Lukt het dan nog niet, dan de betreffende vogels 's morgens eivoer geven en na de middag pas het hardvoer.

In de tweede helft van maart, wordt aan het eivoer een stukje gekookte schelvisfilet toegevoegd. Deze vis is rijk aan dierlijke eiwitten welke de eerste levensdagen van de jonge vogels onontbeerlijk zijn.

De eerste dagen van april worden de kweekvluchtjes definitief ingericht d.w.z. de tralie nestkastjes worden er in gehangen en ook conifeer- en bremtakjes welke onder andere tot

doel hebben om de nestkastjes wat af te schermen (aan het oog onttrekken) zodat de broedende pop zich straks meer op haar gemak voelt, worden in de kweekvluchtjes aangebracht.

Een week later volgt dan de verstrekking van de grove nestmaterialen. Gaan de vogels eenmaal over tot nestbouw, dan krijgen ze ook de fijne materialen voor de afwerking van het nest, en begint tevens de dagelijkse verstrekking van meelwormen en miereneieren (met mate).

Daar de buitenvolière al jarenlang begroeid is met vaste planten, is hier weinig werk aan alvorens de vogels hier hun intrek nemen. Wat snoeien, dorre brandnetels, oude vervuilde nestjes in de begroeiing verwijderen, de bodem eventueel iets losspitten, tralienestjes ophangen en de zaak is gereed. Uiteraard worden ook de voederhuisjes en de drinkflessen weer op hun oude plaats gezet.

Op het einde van dit artikel nog even iets over de tralienestkastjes.

Laat op de rugzijde op elke hoek een spijkertje + ½ cm uitsteken. Bij het plaatsen in de kweekruimte hangt het nestkastje dan ½ cm vrij van de wand. Dit doen wij om te voorkomen dat de zo gevreesde bloedluizen een schuilplaats vinden tussen de wand en het nestkastje. Een en ander laten wij u op onze dia-lezing uitvoerig zien. Dit was het verhaal hoe wij onze vogels verzorgen in de wintermaanden en ze voorbereiden op het nieuwe broedseizoen.

Bent u een andere mening toegedaan, geeft niet even goede vrienden. Als we het maar op één punt eens zijn: 'We willen kweken'.

In die zin wens ik u allen veel plezier met uw gevleugelde vrienden en een

Voorspoedig broedseizoen 1981

P.S. Inlichtingen dia-lezing 045 - 254425.

Japanse meeuwen voor beginners

door Arnold Kok

De meeste vogelliefhebbers hebben wel eens kennis gemaakt met een japanse meeuw. Zeker hebben ze wel eens gehoord of gelezen over al hun goede eigenschappen. Het meest bekend van het geslacht *Lonchura Domestica* is voor u vogelliefhebbers de gewone bonte japanse meeuw. En als we het over goede eigenschappen praten dan komt dit vogeltje wel op de eerste plaats. Hij leent zich bij uitstek voor de kooi, neemt genoeg met een eenvoudig menu en stelt geen bijzondere eisen aan verzorging. Deze vogel is zeer vreedzaam van aard en kan met een grote groep in een vlucht gehuisvest worden zonder dat hij moeilijkheden veroorzaakt. Zij brengen niet alleen z'n eigen jongen goed groot maar ontfermen zich met evenveel toewijding over andere eieren, ja zelfs over andere jongen als die in hun nest worden gelegd. Men kan wel aannemen dat als er geen japanse meeuwen waren geweest er ook geen Australische prachtvinken meer in onze volièeres zouden vliegen.

Maar nu wil ik het hebben over een andere japanse meeuw, een vogel die geschikt is voor de T.T. en die alle goede eigenschappen heeft behouden. Ik bedoel de japanse meeuw die we kennen van de tentoonstellingen; mooi, groot en egaal van kleur en tekening. Een vogel die waard is om gekweekt te worden. En niet gebruikt mag worden om er van alles

onder te schuiven. Deze japanse meeuw mag zich in toenemende mate als T.T. Vogel in populariteit verheugen. Het ontstaan van een speciaalclub zal daar zeker aan bijgedragen hebben.

Waar komen de japanse meeuwen vandaan?

Niet uit Japan, zoals u wellicht zult ver-

onderstellen. En eigenlijk geldt het ook niet voor de japanse meeuw die we nu kennen maar voor hun voorouders. Men heeft naarstig naar de herkomst van de voorouders gezocht. De geschiedenis van het vogeltje is al erg oud en dat bemoeilijkt het speurwerk.

Zo kwam men tot de ontdekking dat ruim 250 jaar geleden de vogels van-

uit China naar Japan werden gebracht. Vandaar de naam Japanse Meeuw.

Het ontstaan

De wetenschappelijke naam waaronder de japanse meeuwen thans vermeld worden is *Lonchura Domestic*. *Lonchura* staat voor een grote groep van voornamelijk zaadetende vogels, die in Azië en Australië voorkomen. *Domestica* wil zeggen dat het echte huisdieren zijn die door de mensen zijn gekweekt tot de vogels die we nu kennen.

De eerste japanse meeuwen zijn vermoedelijk ontstaan uit kruisingen van bronzemannetjes, respectievelijk gestreept en het spitstaart bronzemannetje. De vogels die we op de huidige T.T.'s zien hebben over het

algemeen nonnenbloed in zich. Ook andere vogels uit het geslacht *Lonchura* hebben aan de ontwikkeling van de huidige japanse meeuw bijgedragen.

Huisvesting

Japanse meeuwen zijn bij uitstek vogels die paarsgewijs in een kooi gehouden kunnen worden. Ze zijn niet opgewassen tegen brutale opdringehoud van zebrovinken, ekstertjes, bandvinken ofschoon ze het lichamenlijk gemakkelijk tegen deze vogels zouden kunnen opnemen. Daarvoor zijn ze te goedaardig geworden. Ze laten ook andere met rust. Niet voor niets heten ze in Amerika 'society finch'. Natuurlijk kan men ze in een volière laten rondvliegen en ze zullen er ook wel een plekje en een nest-

kastje vinden. Maar of ze zich er echt happy voelen geloof ik niet om van goede kweek resultaten maar niet te spreken. In een ruime vitrine of kamervolière kunnen ze heel goed worden gehouden. Het zijn echte gezelligheidsdieren en ze zullen – als u nestkastjes in de volière hangt – met z'n allen in één nestkastje kruipen. Ook als een paartje aan gezinsuitbreiding denkt en een nest gaat maken, duiken de andere japanse meeuwen er gezellig bij.

Van eieren en het broeden komt dan meestal niets terecht. De beste huisvesting voor het kweken van japanse meeuwen is een broedkooi met minimale maten van 40 à 50 cm lang, 40 cm hoog en 40 cm diep. Voor de jonge vogels heeft u een paar kleine vluchten nodig waarin ze op kleur kunnen komen en waarin u ze gemakkelijk kunt seksen.

De voeding

Over voeding kan ik kort zijn er wordt zoveel over geschreven. Japanse meeuwen zijn echte zaadeters. Het voedsel bestaat voor het grootste gedeelte uit zaden. Gewoon tropisch zaad wat u in een dierenspecialzaak kunt kopen is voor hen al voldoende. Daarnaast mag een goed eivoer niet ontbreken. Zeker niet in de broedtijd als er jongen zijn. Groenvoer wordt ook graag gegeten, bijvoorbeeld muur, maar ook andere verse onkruidzaden met het loof zullen ze niet laten liggen. Drinkwater en badwater mag nooit ontbreken. Ook oestergrit en gedroogde eierschalen moeten voortdurend beschikbaar zijn. De volgende keer zal het artikel gaan over het kweken van japanse meeuwen.

Het is alweer 15 jaar geleden dat ik voor het eerst 'n paartje napoleonnetjes en zebravinken aanschafte in 'n kleine vitrine. Ik was toen 11 en zat toen al bijna dagelijks in het postduivenhok van m'n opa in Schiedam en probeerde het duivenmelkersvak van hem af te kijken. Waarschijnlijk heeft deze man mijn feeling voor het houden en verzorgen, maar ook begrijpen en observeren van vogels bijgebracht, want hoe deze man met bijna verbluffende zekerheid wist te zeggen welke duif a.s. zondag vroeg zou komen van de prijsvlucht vanuit 'n plaats in België of Frankrijk was toch wel frappant. En bijna elke melker of vogelliefhebber heeft wel zo z'n eigen filosofie over z'n beestjes, daarom is 't zo interessant, tenminste dat vind ik, om met anderen te praten over de hobby. Enfin, ik was ± 13 toen ik m'n eerste zebravinkjes kweekte, 6 tegelijk nog wel. En ik heb eigenlijk altijd wel 1 of meerdere zebravinken gehad. Maar toen ik op 'n gegeven ogenblik, dat is nu ± 4 jaar geleden, 'n tweetal kleine, grijze vogels 't leken wel mussen, zag zitten bij de plaatselijke dierenwinkel wilde ik alleen nog maar deze vogels hebben. Bij navraag bleken het edelzangers te zijn. De winkelier zei me dat het 'n paartje was, wat ik direct aannam natuurlijk. Nu is het zo dat er geen directe stelregels zijn om mannen en poppen van elkaar te kunnen onderscheiden. Deze man zei b.v., dat de mannen op de borst donkerder zijn en op de flanken minder tekening te zien geven, en dat ben ik na ± 5 jaar ervaring met de vogels wel met hem eens met dien verstande dat dit geldt voor vogels van ± 2 jaar oud. De mannen zijn over 't algemeen iets strakker in de veren en tonen kleiner. Maar het hoofdkenmerk is toch de zangkwaliteit van de man, die m.i. niet in schoonheid hoeft onder te doen voor die van de kanarie, of mozambiquesijs. Het is mimmer storend en ook de rustige aard van dit vogeltje is 'n reden geweest om te gaan kweken met de edelzanger. Enfin toen ik thuis kwam heb ik de vogels in 'n kistkooi gezet op 'n rustige niet te lichte plek op zolder. Na 'n dag begon de kleinere en donkere vogel te zingen dat het 'n lieve lust was en zag ik tevens dat de andere vogel twee tenen miste aan 'n poot.

Dat was in september, denk ik. Geen ideale tijd om te kweken dacht ik maar de vogels zaten elkaar zo te voeren dat ik dacht; laat de natuur maar z'n gang gaan. Ik heb dus 'n

Door Fred Beukers

Foto: C. Scholz/Cruiff

edelzanger maal geelstuit- edelzanger

nestkastje opgehangen en na 1 week lag het eerste eitje eral in. Het popje legde 4 ochtenden na elkaar 'n eitje, en broedde al vanaf het eerste ei. Na ongeveer 12 dagen vast broeden door de pop kwamen de eieren zeer kort na elkaar uit, de schalen op de bodem waren de stille getuigen. Met gewoon rui gemaakte krachtvoer groeiden de jongen snel en het ene nest na het andere groeide op, tot ik in mei besloot te stoppen met de kweek, ik had inmiddels wel zo'n 25 jongen waaronder ook heel mooie jonge mannen die al na 2 maanden streden, letterlijk en figuurlijk, om 't hoogste lied te mogen voeren. De moeder van al deze jonge edelzangers was na 1 maand dood. (Uitputting begrip ik nu.) En de vader is door 'n parkiet doodgebeten toen ik hem in de vakantieperiode onderbracht bij 'n kennis. De jongen hebben de tentoonstelling gemist, door 'n datumfout mijnerzijds. Voor dat ik in dienst ging heb ik alle jonge vogels aan de dierenwinkel en 'n kennis

verkocht en zover ik kan nagaan zijn er nog geen nakomelingen uitgekweekt. Ik ben toen ± 2 jaar gestopt. Verleden jaar zag ik ineens ergens in 'n winkel weer 'n groepje edelzangers, pas aangekomen vanuit Oost-Afrika, zitten. Ik kon het niet laten om de mooiste 4 eruit te pikken en te kopen. Later heb ik er nog 2 geelstuit-edelzangers bijgekocht, die wel iets forser maar toch iets zwakker zijn, en waarvan de man dan ook is gestorven.

De pop toonde in de gezelschapsvoière in de huiskamer, waar de temp. ± 22° C is, al gauw interesse, maar dat was natuurlijk wederzijds, voor 'n zeer mooi mannelijk exemplaar.

Deze twee mooie vogels heb ik, dat is nu ± 1 maand geleden, in 'n broedkooi boven op 'n kast in 'n leegstaande kamer gezet, waar door 'n klein raam naar 't schijnt voldoende licht naar binnen komt. De temp. is ook daar ± 22° C. De pop (geelstuit-edelz.) bouwde in 'n dag of 3 'n prachtige kom van kokosvezels in 'n halvebolvormig kanariënestje van plastic met touwnestje. Na 12 dagen intensief broeden door de pop waarbij ze op het nest gevoerd werd door haar man, kwamen gistermorgen, 23 nov., 2 jongen uit de lichtblauwe met 'n krans van licht tot donker brune vlekken getooide eieren. Vanmorgen was ook het 3e ei, uitgekomen, want ik zag 3 donkere met flink wat dons bedekte hulpeloze wezentjes liggen. Ging moeder bij het schouwen van de eitjes rustig van haar nest, nu bleef ze toen ik het nestje wilde pakken, gewoon zitten, mij kwaad aankijkend, de man bleef bij dit alles op nog geen 2 cm van m'n hand doodstil zitten. Ik kreeg het vermoeden dat de jongen er gistermorgen al waren, toen ik beide ouders zag eten en even later op de rand van het nest voerende bewegingen zag maken. Ik hoorde de jongen toen al. De man zong tijdens de 12 dagen broeden door de pop uitbundiger dan ooit. Het voeren gaat uit de kunst, dus ik hoop over 'n paar weken de eerst edelzangers weer op stok te hebben, en dat in de herfstmaand november. Alleen is 't jammer dat ik deze vogels niet kan ringen, want ik heb dit jaar geen ringen van 2,3 mm besteld.

Fred Beukers
Parkweg 232
3134 VS VLAARDINGEN.

Noot: ... en toch is het jammer dat het om bastaardkweek gaat.

Het geslacht *Geopelia*

(Diamant-, Zebra-, Vredes-, Steen- en Kopemekduif)

Geen enkel exotisch duivengeslacht is zo bekend als het in de titel genoemde. Vooral de Diamantduif mag worden gerekend tot een van de gewoonste volièrevogels, die vrijwel iedere liefhebber wel eens in zijn volière heeft gehad. De andere soorten worden de laatste jaren weer meer aangeboden nadat het sinds de vroegere jaren '60 rustig om hen heen was geworden (advertenties, fokverslagen).

et geslacht *Geopelia* bestaat, in tegenstelling tot wat de opsomming in de titel doet vermoeden, uit 3 soorten t.w. a) Diamantduif, b) Zebra-, Vredes- en Steenduif, c) Kopernekduif.

Zebra- en de Kopernekduif laten de verwantschap als het ware aan de buitenzijde van zich aflezen (z.o.) dit in tegenstelling tot de Diamantduif wiens verenkleed een heel ander beeld oproept. De zilveren druppels die over zijn pak liggen uitgestrooid lijken niet op de streepjes die het pak van de beide andere soorten toeien. Anders is dat bij de jonge Diamantduifjes. Hun verenkleed bezit wel het typische streepjespatroon.

Het puntjespak van de volwassenen heeft zich waarschijnlijk uit het streepjespatroon ontwikkeld. Tot soortgelijke conclusies komt b.v. ook C.J.O. Harrison in zijn studie over de ontwikkeling van het tekenpatroon bij Prachtvinken.

Ook in andere kenmerken vormt het Diamantduifje een verdere ontwikkelingsvorm binnen het geslacht *Geopelia*, als aanpassing aan het leven in open, droge gebieden.

Zo is het sociale leven bij de Diamantduif sterk ontwikkeld. Zelfs tijdens de broedperiode zoeken broedende vogels elkaars gezelschap in de z.g. 'sociale uren'. Gedurende enkele uren in de middag laten de vogels hun legsels in de steek (?). Bij deze hoge temperaturen is dat nauwelijks een probleem. Gezellig samenzijn en eventueel fourageren zijn de hoofdactiviteiten. Hetzelfde treffen we aan bij steppe bewonende prachtvinken. Hoewel ik in de literatuur geen gegevens hier over heb kunnen vinden, neem ik aan dat Diamantduifjes in open kolonies of tenminste op relatief korte afstand van elkaar broeden. Verder vertoont de lichaamsbouw veel overeenkomst met die van het Zwartmaskerduifje uit Afrika, die ook droge, steppeachtige gebieden bewoont.

Hoe nauw de genetische verwantschap tussen de *Geopelia*-soorten is, wordt nog eens bevestigd door het feit dat er over en weer bastaarden zijn gekweekt en dat ook in Australië natuurlijke bastaarden zijn waargenomen tussen de Diamant- en het Vredesduifje.

door J. H. van Eerd

Op deze plaats is het zinvol te wijzen op de grote nadelen die het bastaarden van nauw verwante soorten heeft op de zuiverheid van de volië-repopulatie. Het behoud van zuivere stammen van vogelsoorten en -ondersoorten moet in de vogelliefhebberij centraal staan.

Opm: Uiterlijke overeenkomst in verenkleed en gedrag hoeft niet altijd te wijzen op nauwe verwantschap tussen de betreffende soorten.

Enkele Amerikaanse duivensoorten lijken b.v. zeer veel op *Geopelia*. Vooral het Schubben- en het Inka-duifje doen, zowel in lichaamsbouw (slank, lange staart) als in tekenpatroon aan het Zebra-duifje cs. denken. De Dwerggrondduifjes, ongetwijfeld nauw verwant met de vorige twee soorten, herinneren eveneens aan hun tegenvoeters.

Opvallend is dat we ook binnen deze groep een ontwikkeling van streep naar vlektekening terugvinden. Inka- en Schubben-duifje zijn zwaar geschubd, bij het Gewone Grondduifje (*C. passerina*) vinden we nog schubtekening op de borst maar vertonen de vleugels vlektekening. Bij het Dwerggrondduifje (*C. minuta*), die soms als ondersoort van het Gewone Grondduifje wordt beschouwd, ontbreekt de borsttekening volledig. De structuur van de vlekken is overigens wel anders.

Beschrijvingen en naamgeving

a. Het Diamantduifje is zo bekend dat een uitvoerige beschrijving overbodig is. We zullen alleen ingaan op de verschijningsvorm en de ontwikkeling van de stiptekening.

Bij het volwassen kleed bevindt zich op iedere vlag van de kleine en middelste dekveren een witte punt, omgeven door een hogere concentratie zwart of bruin melanine. Meestal is de punt volledig door de melanine omsloten, soms zitten ze aan de rand van de veer.

De grote dekveren van de sekundaire slappennen bezitten meestal een, soms twee, maar dan minder sterk ontwikkelde punten. Van een sterkere melanine concentratie is dan nauwelijks sprake.

Bij de vogel in jeugdkleed is geen stip-tekening te zien. Op de genoemde veervelden zijn de veertjes afgezet met een licht, bruin-crème bandje, gevolgd door een smallere donkere band. Daaronder bevindt zich meestal op de plaats waar later de stip zit, een licht vlekje. Evenals bij het volwassen kleed, neemt ook bij het jeugdkleed het contrast af, van de kleinste naar de grootste dekveren en van buitenkant vleugel naar binnenkant.

De borst is bij het juvenie (= jong) getekend. Deze golftekening gaat na de eerste rui verloren evenals de beige-achtige kleur op de bovenkop.

Doffer/duivin: De duivin is meestal bruiner, heeft een smallere, lichtgekleurde naakte oogring en een lichtere iriskleur.

Sommige vogels hebben een witte ring om de pupil (vergelijk Pastel Roodrug). In de winter (onze-) worden de kleuren meestal wat warmer (v. Sangen mondl.)

Verspreiding: Vrijwel geheel Australië met uitzondering van de vochtige kuststroken in het oosten en zuiden. Wel langs de droge noordwestkust.

Biotoop: Droge en open savanne. Ook in boomgaarden, tuinen en langs straten.

b. Geopelia humeralis, Kopernekduif.

Groter dan beide andere soorten, 24,5 cm. Mantel en nekszijden koperkleurig met zwarte tekening die over de bruine vleugels en de staartdekveren doorloopt. Voorzijde grijs. Buik witachtig. Naakte oogomgeving purperachtig.

Verspreiding: Noord en Noord-oost Australië en in Zuid Nieuw-Guinea.

Biotoop: vooral dichte vegetatie langs krekken, rivieren en langs de kust. Zelden in het droge binnenland.

c. Geopelia striata.

Problemen ontmoeten we bij de naamgeving van deze soort. De verschillende ondersoorten zijn duidelijk van elkaar te onderscheiden en hebben dan ook afzonderlijke Nederlandstalige namen gekregen. Deze worden echter vaak door elkaar gebruikt.

We onderscheiden: (voor verspreiding zie kaart)

c1. G.s. *striata*

Borst niet getekend. Ondervleugeldek **crème, zwart getekend.** Slagpennen met **bruine** tekening.

c2. G.s. *placida*

Borst getekend. Ondervleugeldek donker kastanje **zonder tekening.** **Geen kastanje-bruin op slagpennen.** Onderzijde lichaam **crémé tot licht bruin.** Deze drie ondersoorten verschillen enigszins in kleurdiepte van elkaar.

G.s. *tranquilla*

G.s. *clalandi*

c3. G.s. *maugeus*

Borst zwaar getekend. Ondervleugeldek kastanje, zonder tekening. **Uitgebreide kastanje vlek op de slagpennen.** Onderzijde lichaam **zuiver wit** (soms zwakke aanslag door vuil).

Van alle ondersoorten wordt de naakte oogomgeving als blauw, lichtblauw, zeegroen of grijs omschreven. Of deze kleurvariaties samenhangen met de leeftijd, het geslacht, de konditie, de stemming of dat het ondersoortverschillen zijn, is mij niet bekend.

Doffer/Duivin: Bij de ondersoort *striata* is de duivin over het algemeen bruiner, vooral in de nek. De doffer is meestal groter. Bij jonge, pas uitgevlogen vogels is de kopkleur bij de doffers meer zilverkleurig en bij de duivinnen bruinachtiger. ± 14 dagen na het uitvliegen begint de tekening al volop door te komen (Beekmans mondl.)

Naamgeving G.s. *striata* wordt in de Nederlandse literatuur vrij algemeen Zebraduifje genaamd. Ik zie geen redenen aanwezig hiervan af te wijken.

Voor de overige 4 ondersoorten ligt het moeilijker. De Australische ondersoorten worden zowel Zebra-, Vredes- als Steenduifje genoemd. De eerste naam ligt al vast voor de ondersoort *striata* (verspreiding: Indo China, Indonesië).

De drie tot de Australische avifauna

gerekende ondersoorten vertonen weinig verschil in kleur en gedrag(?), bovendien worden ze nauwelijks ingevoerd.

Door de lage prijzen is smokkel niet waarschijnlijk.

Importen zijn vermoedelijk afkomstig uit zuidelijk Nieuw-Guinea en de eilanden tussen Nieuw-Guinea en Australië. Hoewel ik in de literatuur (Goodwin, Slater, Nicolai, Rutgers enz) geen konkrete aanwijzingen heb kunnen vinden, lijkt het mij G.s. *striata* Zebraduifje in dit gebied voorkomt, maar de Noord-Australische ondersoort.

Ik baseer dat op:

a. beeld dat het verspreidingsgebied vertoont en dat over een komt met dat van verschillende andere in Noord-Australië voorkomende vogelsoorten (Kopernekduif, Naaktoogkaketoe, Roodvleugelparkiet, Zonastrild).

b. de literatuur geen duidelijke uitspraken doet over het voorkomen van het Zebraduifje in zuidelijk Nieuw-Guinea.

De drie Australische ondersoorten worden aldaar Peaceful dove genoemd. Onder die naam werden ze in het verleden ook ingevoerd, tenminste de vrije vertaling ervan; Vredesduif. Een naam die zeer goed bij het karakter van deze vogel past. (z.o.)

De derde, goed herkenbare ondersoort is *maugeus*, die de Kleine Sunda-eilanden bewoont. Deze duif wordt m.i. vaker ingevoerd dan men denkt. Onlangs nog werden door verschillende liefhebbers 'n aantal exemplaren tentoongesteld onder de naam Vredesduifje. Aangezien deze ondersoort zich duidelijk onderscheidt van de andere, lijkt het me zinvol de derde, voor deze soort in omloop zijnde naam t.w. Steenduifje, te gebruiken.

Resumerend:

a. Borst niet getekend **Zebraduifje.**

b. Borst getekend c en d.

c. Geen kastanje op slagpennen (buik crème tot bruin) **Vredesduifjes**

- d. Kastanje op slagpennen uitgebreid (buik zuiver wit) **Steenduifje**.

Enkele opmerkingen over het houden en verzorgen

Algemeen

De verschillen tussen ondersoorten vinden we niet alleen terug in de vorm, kleur en tekening, maar kunnen ook in andere kenmerken tot uitdrukking komen zoals gedrag, gewoonte, biotoop keuze enz. (O.V. jrg. 41 blz. 228).

Zo schrijft Nicolai (Duiven in Volière) dat de Zebraduif agressiever is dan het Vredesduifje. Deze laatste kan volgens hem zonder meer in gemeenschapsvolières worden ondergebracht (z.o.).

In de natuur schijnt de Noord-Australische vorm nog vertrouwelijker te zijn dan het Diamantduifje. (Immelman) (z.b.)

Springael ('de Vogelwereld' 14 jrg.) vertelt dat het Vredesduifje goed teelbaar is en dat andere, veel gelijkende duifjes die nauwelijks teelbaar zijn, als Vredesduifje worden aangeboden. Het Zebraduifje (want die wordt bedoeld met dat andere duifje) kan minder goed tegen de vorst en kwijnt na de eerst nachtvorsten reeds weg. Zijn verspreidingsgebied ligt dan ook volledig binnen de tropen. Ook Rutgers wijst (O.V. '64 blz. 209) op dit verschijnsel en zegt dat hij dit meerdere malen heeft waargenomen. Evenals hij heb ik duifjes met afgevroren teentjes gezien. **Koude overleven is iets anders dan koude in optimale konditie doorstaan.**

U ziet dat het leren herkennen maar ook het leren kennen van de verschillende ondersoorten belangrijk kan zijn bij het vaststellen van de verzorgingsmethode in volièresmilieu. Dit vormt de basis voor eventueel succes, kan spraakverwarring voorkomen en maakt de opgedane ervaring nuttiger voor andere.

Over het algemeen zijn de fokverslagen van het Vredesduifje gunstiger dan die van het Zebraduifje (z.o. O.V. jr. 38 blz. 435). De laatste jaren wor-

den echter ook regelmatig fokresultaten met het Zebraduifje behaald.

Huisvesting.

Diamant-en Zebraduifje cs. kunnen zowel in volières als in ruime kistkooien worden gehouden. In het laatste geval is de kans op broedsukses bij het zenuwachtige Zebraduifje nihil. In niet al te kleine volières met voldoende nestgelegenheid, kunnen meerdere koppels Diamantduifjes hun plaats vinden, zonder dat dit noemenswaardige problemen met zich meebrengt.

Het is een aandoenlijk gezicht drie broedende paren Diamantduifjes op nauwelijks één meter heide, aangebracht tegen een wand van de binnenvolière, te zien huizen en een vierde daar nog geen halve meter boven. In alle nesten werden jongen met sukses groot gebracht. Bij deze kweker zitten de paren of alleen of met meer dan drie in een volière. De resultaten verschillen nauwelijks van elkaar (v. Sangen mondl.). Ook heb ik eens 'n nest van dezé duifjes aange troffen op nog geen 60 cm van het nest van een Roodoorbuulbuul, zonder dat ze elkaar 'n strobreed in de weg legden.

Zelf heb ik ze samen gehouden met Talpacoti en Zwartmaskerduifjes. Het Zebraduifje kan eveneens met meerdere koppels of met andere duivensoorten worden samengehouden. Met b.v. Zwartmasker- en Peruduifjes ontstaan meestal geen problemen. Beekmans vertelde me dat een

kennis van hem twee koppels Zwartmasker- en twee koppels (?) Zebraduifjes in een grote volière bijeen heeft zitten. De Zwartmaskers brachten 9 jongen groot. Ondanks deze positieve voorbeelden kan men in het algemeen stellen dat het beter is, op enkele uitzonderingen na, duiven koppelgewijs te houden. Meerdere koppels bijeenzetten kan (z.b.) maar vraagt van de liefhebber konstante aandacht.

Broeden.

In broedbiologie verschillen m.n. het Diamant- en het Zebra/Vredesduifje niet veel van elkaar. Het Zebraduifje is alleen veel zenuwachtiger en verlaat bij de minste storing zijn nest (Beekmans, auteur). Beter is het dit duifje te dwingen zijn nest in een rustiger hoekje te bouwen. (?) Naar literatuur, eigen aantekeningen en ervaringen van van Sangen en Beekmans zijn de volgende algemene opmerkingen te maken. Het Diamantduifje broedt ongeveer 17 dagen, het Zebraduifje 16-18. Na 15 en 20 dagen vliegen ze uit. Als de duivin weer tot broeden over gaat, verzorgt de doffer de jongen, die echter anderhalve week na het uitvliegen al zelf eten. Onmiddellijk na het zelfstandig worden moet men de jongen afvangen, omdat anders het volgende legsel te weinig aandacht krijgt. Naar wat op vele lezingen is gebleken lopen de meningen over het ringen nogal uiteen. Beekmans/v. Sangen geven voor het diamantduifje een leeftijd van 8-10 dagen aan, maar ze zijn met de in de richtlijn gegeven maat van 4 mm, bij het uitvliegen nog te ringen. 3,5 mm past beter.

Ook het Zebraduifje kan met 3,5 mm worden geringd, beter is echter 4 mm te gebruiken. Ze zijn dan op een leeftijd van 10-12 dagen te ringen (Beekmans). Bij het uit de nest nemen van de jonge duiven moet men er rekening mee houden dat ze, als aanpassing aan de ouderlijke bouwstijl, zich stevig vasthouden, aan het platvorm. Jonge Zebraduifjes zijn hier van een goed voorbeeld (Beekmans Mondl.).

Het herkennen van doffer en duivin

hebben we al behandeld. Rekening dient men er mee te houden dat deze kenmerken, als we vogels uit verschillende leefgebieden vergelijken, in elkaar kunnen overvloeien. Voor vogels uit hetzelfde leefgebied (natuur) en voor vogels uit dezelfde stam (volière) zijn ze bruikbaar. Dit geldt met name voor de Zebraduifjes c.s.

Het gedrag (goed observeren) of 4 eieren in de nest (niet goed geobserveerd) kunnen in geval van twijfel uitsluitend geven. De balts van de verschillende soorten vertoont veel overeenkomst. De doffer buigt diep voor de duivin, koert, steekt zijn staart op en spreidt deze. Op dat moment zijn de buitenste witte signaalveren goed te zien. Bij de Kopernekduif gaat de kop niet door het horizontale vlak. Van voren is de koperkleurige nek dan goed te zien. Gedrag en kenmerk zijn op elkaar afgestemd, hebben een functionele relatie (Goodwin). De typische 'baltsvlucht' (territoriumvlucht) die we b.v. van de Houtduif en van de aan de Geopelia-soorten nauw verwante Turkse Tortel kennen, vinden we ook bij de kopernekduif (Immelmann in Goodwin) en bij de Zebraduif c.s. terug. Het Diamantduifje heeft dit gedrag schijnbaar (?) verloren. In parkachtige en beboste omgeving is dit gedrag, in tegenstelling tot het biotoop waarin het Diamantduifje leeft, zinvol. Het compromis tussen: 'Je laten zien aan je ega of om aan te geven dat het gebied

van jou is (?) en 'je niet laten zien aan je vijanden (valken enz.)' slaat bij de eerste soorten door naar de 'baltsvlucht' en bij het Diamantduifje naar het wegvallen ervan. Bij deze laatste kan dat de aanzet zijn naar een sociaal leven (z.b.).

De Diamantduif is naast de Gouldamadine en de Zebravink 'n voorbeeld van een droogte minnende vogel. Evenals van de Gouldamadine bekend is ligt hij bij schaduwtemperaturen van 45° en zandtemperaturen van 70° te zonnebaden. Immelmann konstateerde dat ze bij 30° al 'dik' gingen zitten.

In de natte moezon verlaten de meeste Diamantduiven de regenrijke zone langs de kust om in het droge binnenland te 'overregenen' en/of te broeden (Immelmann in 'Im Unbekannten Australiën').

In noord-Australië, waar de temperaturen **altijd** hoog zijn, kunnen alle Geopelia-soorten het gehele jaar door broedend worden aangetroffen. Door het produceren van krommel hebben duiven zich in sterke mate onafhankelijk gemaakt van het nutritiegehalte van het voedsel en zijn daardoor in staat, ook in niet-tropische gebieden, vrijwel het gehele jaar door te broeden. Een voorbeeld daarvan is de Turkse Tortel waarvan in Nederland bijna iedere maand van het jaar nesten kunnen worden gevonden. (Zie ook 'Voeding van Vogels' biz. 163 J. Holsheimer.) Dit wil echter niet zeggen dat dezelfde vogels het gehele jaar doorbroeden. Na een of twee succesvolle nesten lassen ze een rustperiode in, om hun geslachtorganen tot rust te laten komen. Vooral in de tropen kunnen ze dan, ongeacht de tijd van het jaar, weer tot broeden overgaan. (Tierische Jahresperiodik in 'ökologischer Sicht' Immelmann.)

Op het hoogpunt van de natte moezon gaan veel nesten verloren. De selectie druk is echter niet sterk, aangezien broedende duifjes in deze periode regelmatig worden aangetroffen. In volièremilieu moet men na 3 broed-

sels een rustperiode instellen. Het is geen prestatie om 7-8 broedsel achter elkaar te laten groot brengen. Dit geldt met name ook voor vele Prachtvinksoorten. Hier toont de beperking de meester. Ook de rui is in Noord-Australië niet aan een seizoen gebonden. In hetzelfde gebied kan men ruierende en broedende vogels naast elkaar aantreffen, nooit echter treft men de beide activiteiten tegelijk aan in een individu.

